

ЦЕЦН СЕЛВГҮД

Библь орчуулһна Институт
Москва, 2013

ЦЕЦН СЕЛВГҮД

Хальмг келнд орчулснь
Шугран Вера

Нүр үг

Күндтэ умшачнр!

Кесг зун жилмүдин эргид оln-эмтн сэн чинртэ үлгүрмүд, цецн үгмүд, тээлвртэ туульс болн товчта үгмүд үүдэж бичсмн. Тер тоот оln зүсн эмтнэ бэ-эдл-жирһлэс авгдад, амн үгэр болн цааснд бичгдэд, үйэс үйд күргэд хадһлгдж йовна.

«Цецн селвгүд» гидг дегтр түрүн болж өдгэ цага хальмг келнд орчулгджана. Эннь нарт-делкэд нер туурсн аһу ик чинртэ «Библия» гидг зузан хураңһу-нин нег дегтрнь болжана. Терүг кезэнэ-кезэнэ цагт Израилин мергн ухата бичэчнр цуглулад хадһлж йовж.

Цецн селвгүдин ик зунь Израилин хан Соломона үүдэврмүд гиж тоолцхана. Терүнэ селвгүд йосна ик хургт, хардачнрин шишлң селвлцэнд, келмрчнрин марһанд болн өрк-бүлин күүндврт, нань чигн оlnа дунд келгддг бээж. Болв еврей келн-улсин товчта үгмүд Бурхна Закаһар һардвр кеж, терүг Бурхна өмн шүтж болн Терүнэс ээж йовх кергтэ гисн чинртэһэр бичгдж. «Цецн селвгүд» һурвн энгэр хувагдна. Түрүн энгднь (1:1-7) дегтрин һол төрнь үзүлгджэнэ. Баахн наста көвүдт болн бүдүчүдт Деед Эзиг күндллһн цецн медрлин улнь гиж тоолгджана.

Соломон хаана селвг болн келсн үгмүднь (1:8–9:18) баһчудиг чик жирһлин бээдлд орулхин төлө урмд өгэд келгддг бээж. Тернь көвүн үрндэн өггджэх эцкнрин селвгүд болж һарчана. Цецн Ухан цаһан седклтэ кү-үкд күүнэ дүрэр дамжад үзүлгджэнэ, мунхг бээдл болхла, аля һарһдг гергчүдлэ эдлцүлгджэнэ.

Нурвдгч (10:1–31:31) энгднь Соломон хаана болн мергн ухата Израилин назра эмтнэ оln товчта үгмүд бичэтэ бээнэ. Дегтрин чилгчднь цаһан саната гергнд Цецн Уханла эдлцүлсн магтал өрггдженэ. «Цецн селвгүд» гидг дегтр 2500 жил хооран бичгдсн бийнь ухани зөөрэрн өдгэ цаг күртл чинрэн гееһэд уга. Цецн Ухан күүнэ жирһлд, өрк-бүлин жирһлд кезэ чигн тусан күргж селвгнь болжана. Ямаран чигн келн-эмтнэ бээдлд кергтэ болад олзлгдна.

Цецн селвгүд өдгэ цага келнд орчулна гиснь дегд күнд төр. Библи орчуллһна Институт – ном шинжлһнэ Эрэсэн Бүрдэц – Эрэсэд болн СНГ-д бээдг келн-эмтнэ төлө, теднэ келнд орчулад кергтэ-туста дегтрмүд барлна. Эн Институт Эрэсэн номин Академлэ хамцу залһлда бэрж кедлнэ.

Урдк жилмүд Библи орчуллһна Институт «Шин бооцан», «Псалтырь», «Эклц» болн «Руфь» нертэ дегтрмүд хальмгин умшачнрт белгллэ. Тер дегтрмүд кергтэ хайгарн күрсн болх гиж сангдна. Эн Институт дегтр орчулсн орчулачнрт, редактормудт, сүв-селвгэн өгсн болн дөң-тусан күрсн эмтнд – цугтаднь ик ханлтан өргжэнэ. Хальмг Таңһчин умшачнрт «Цецн селвгүд» гидг дегтриг өнгөр белглхлэрн, Институтин һардвр төрскн келн болн урн-үгин литератур хальмг келн улс дунд цаарандан-иргчдөн хээртөһөр хадһлгдж, цецгэрж өргжтхэ гисн цаһан седклэн күргжэнэ. Оln келн улсин цецн селвгүд удандан үлгүр болж йовтха.

Библи орчуллһна Институт

1 ¹ Давидин көвүнэ – Израилин хан Соломона
цецн селвгүд.

Цецн селвгүдин чинрин тускар

- ² Эн цецн селвгүд мергн уха, сурһмж медж авхар
седсн күүнд
келсн үгин учр-утхинь медхд туста болх.
- ³ Тедн цаһан седклин диг-дара авхд,
эндү һарһшгод, чикэр бөөхд,
үнн седклтэ болхд дөңнх.
- ⁴ Дамшлт уга эмтнд уха немэд авхд,
баһ настад медрлтэ болн цецн болхд
эн цецн селвгүд бас дөң болх.
- ⁵ Цецн күн чигн тедниг соңсхарн, медрлэн икдүлх.
Ухатань чигн цецн селвгүд олж авх.
- ⁶ Тежгэр келсиг, үлгүрмүд болн цецн күүнэ
келснэс ахр үгмүд,
теднэ тээлвртэ туульс медхд эн цецн селвгүд
дөң болх.

Баһчудт өгчэх ухата селвг

- ⁷ Деед Эзнэс ээнэ гиснь тернь медрлин эклц
болжана!
Цецн Уханд болн сурһмжд дурго болсн күн
һэргтэ.
- ⁸ Көвүн, эцкиннь заавр сонс,
экиннь ном бичэ һол:
- ⁹ энчн чини толһад зогх берк сээхн титм,
күзүнд зүүгдх кеерүл.

- 10 Көвүн минь, кемр чамаг килнцтә күн мекәр
дуудж авхар седхлә, бичә од.
- 11 Тедн келх: «Маднла йовий,
гетлһ кехмн, алхмн,
буру уга әмт гетхмн!
- 12 Тедниг бидн үклин һазрла әдләр әмдәр
зальгхмн,
үксн күүг үкәр авдгар кехмн.
- 13 Олн зүсн зөөр хулхалж авхвидн,
авсн юмарн эврәннь герән дүүргхвидн;
- 14 маднла хамдан живр хайхич,
маднд туссн хүв, чамд чигн тусх!»
- 15 Көвүн минь, теднә хаалһар бичә хамдан йов,
теднә хаалһд һархасн сагл,
16 яһад гихлә, тедн му йовдл һарһхар седжәнә,
кү алхар адһжана.
- 17 Эрвлзәд нисжәх шовудын өмн
гөлмс татад тус уга;
- 18 тедү мет тедн бийиннь үклин төлә
гетлһ кежәнә,
зуг жирһлән бархин төлә бултжана.
- 19 Алач күүнә чилгчнь тиим:
бийнь толһа уга үлдх.

Цецн Ухана үг

- 20 Цецн Ухан, һаза чаңһар дууджах
күүкд күн мет соңсгдна,
олна талвнд терүнә дунь өөдлнә.
- 21 Цецн Ухан шууга татж әмтн дунд үгән күргнә,
олна нүүрт тер келнә:
- 22 Кедү цагтан дамшлт уга күн
әгл бәәдлдән көшж бәргдхмби,
ичрән гееснь – терүгәрн бийән саатулхмби?
Һәргтәннь – медрлд дурго болхмби?
- 23 Мини шоодсиг эргәд соңстн –
эврәннь седклиг таднд меүлсүв,
эврәннь үгән таднд күргсүв.

- 24 Би дуудв – тадн буру хэлэвт;
харан өгхлэ, тадн эс үзсн болвт.
- 25 Тадн мини селвг бурушавт,
тадн мини шоодлһ авсн угат.
- 26 Тиигхлэ, таднд зовлң учрхла – дөөглсүв,
тадниг аюлд бэргдхлэ, би наад бэрсүв!
- 27 Догшн салькн көдлдг метөр,
тиигж ээмшг таднд ирх.
Үалв салькнла эдлэр зовлң ирх;
тадн мухлаллһнд болн күнд ацанд даргдхит.
- 28 Тер цагт һэргтэ эмтн намаг дуудхла,
би хэрү өгшгов,
тер цагт намаг хээхлэ, олж чадшго.
- 29 Юнҗад гихлэ, медрлд дурго болсндан,
юнҗад гихлэ, Деед Эзнэ ээмшг бурушасндан,
30 юнҗад гихлэ, мини селвг эс авсндан,
юнҗад гихлэ, мини шоодлһнд дөөглсндэн.
- 31 Тиигэд һарһсн гемэн тедн эврэн эдлх,
тиигэд му ухандан бууртлан цадх.
- 32 Дамшлт уга күүг заңгнь үрэх,
һэргтэ күүг санамр бөөдл үрэх.
- 33 Болв намаг соңссн эмтн амулң бөөх.
Тедн юн чигн зовлңгас ээш уга.

Цецн Уха хээлһн

- 2**¹ Көвүн минь, кемр мини үг авхла,
келсн зааврим седклдэн бэрхлэ,
- ² Цецн Уханд оньган өгэд соңсхла,
зүркэрн үннд иткхлэ;
- ³ кемр медрлэрн һардвр кехлэ,
үнн бөөдлд дуудвр кехлэ;
- ⁴ тиим юмиг цаһан мөңгнлэ эдлэр авхар седхлэ,
булата зөөрэн хээжэх мет, хээхич –
- ⁵ тиигхлэрн Деед Эзнэ ээмшг медж авхич,
Бурхна медрл олж авхич.
- ⁶ Юнҗад гихлэ, Деед Эзн цецн уха өгнэ,
Терүнэ келснь – медрл болн тоолвр;

- 7 Деед Эзн үннч күүнэ диилвр белдж,
цеврэр бөөх улст халхцинь белдж.
- 8 Тер чикэр бөөлһнэ хаалһинь харна,
итклтэ эмтнэ хаалһинь харна.
- 9 Тиигэд чи чик йовдл, үнн болн
үнн бөөхэр седлһнэ хо бөөдлинь кевтнь медхич.
- 10 Яһад гихлэ, чини зүркнд цецн ухан орх,
медрл чини седкл девтэх.
- 11 Чамаг мергн бөөдл хээрлх,
чамаг тоолврта бөөдл харх,
12 чамаг хар саната йовдлас аврх,
худл үгтэ күүнэс аврх,
13 хо хаалһасн хажисн эмтнэс,
харңһу таңгар йовсн күүнэс аврх.
- 14 Тедн хорта йовдл һарһсндан байрлна,
хар санаһарн болн цалдн йовдларн
бахан хаңһана.
- 15 Тедн эврэ жирһлдэн төөрч йовна,
йовсн мөрэрн зүүлэд эргнэ.

Аля гергчүдэс яһж зулхин тускар

- 16 Тиим кевэр чи эмтэхн келтэ
күүнэ гергнэс бийэн хархич.
- 17 Баһ цагтан мордсн залуһан хайсн терүнэс болн
эврэ Бурхна андһар мартснас бийэн хархич.
- 18 Тер юнгад гихлэ, эн күүкд күүнэ гер –
үклин бэрэн,
хаалһнь үклин һазр тал һарна.
- 19 Тер гергнэ герт орсн күн хэрү һаршго,
жирһлин хаалһд дэкж оршго юмн.
- 20 Тер учрар цаһан саната улсин хаалһар йов,
үннч эмтнэ хаалһ темц.
- 21 Юнгад гихлэ, чик саната эмтн һазр деер бөөх,
цеврэр бөөх эмтн тенд бүүрлх.
- 22 Ичр уга эмтиг болхла, һазр таасшго,
иткл уга эмтнэ уңгинь таслх.

Баһчудт дэжн өгчэх ухата селвг

- 3¹ Мини номиг көвүм бичэ март,
зүркндөн мини заавр хадһл.
- 2 Юнгад гихлә, энчн чини өдрмүдиг,
насиг уттулх, чини жирһлиг ясрулх.
- 3 Иткл болн үннч бөөдл чамас салшго:
тедниг күзүнэ кеерул мет, күзүндөн зү,
тедниг зүркән әмд деерән бичэ март, –
- 4 тегәд чамд Бурхнас болн әмтнәс
цаһан санан болн дурн күртх.
- 5 Эврәннь тоолвртан биш,
Деед Эзнд зүркәрн итк.
- 6 Ямаран керг күцәв чигн, Деед Эзиг медж ав,
чини хаалһиг тер чиклх.
- 7 Бийән цецн күүнд бичэ тоол,
Деед Эзнәс ә, хорта йовдлас сагл –
- 8 кемр чи тийгж кехлә,
тернь чини цогц-махмудт туста болх,
чини яснд чидл немх.
- 9 Юн чигн юмна түрүн оруһас
Деед Эзнд эврә бәрц бәр,
- 10 тегәд чини юм хадһлдг һазр элвг зөөрәр дүүрх,
бочкс шин чаһрар дүүрх.
- 11 Көвүн минь, Деед Эзнә сурһмж бичэ буруша.
Терүнә шоодврас бичэ зул.
- 12 Юнгад гихлә, Деед Эзн дурта күүһән шоодна,
әцклә әдләр көвүһән күндлнә.

Цецн Ухаг магтлһн

- 13 Цецн Уха авсн күн буйн-кишгтә,
тоолврта күн буйн-кишгтә.
- 14 Цаһан мөңгтә болснас Цецн Ухата болсн деер,
юнгад гихлә, тер алтнас үнтә.
- 15 Олн өңгтә чолунас тер үнтә,
седкл туссн нег чигн юмн терүнлә әдлцшго.
- 16 Терүнә барун һартнь – ут насн.

- Төрүнэ зүн хартнь — зөөр болн ачлвр.
17 Төрүнэ жирһлин хаалһ — байрин хаалһ,
хаалһснь кевтэн амулң бээдл тал ирнэ.
18 Цецн Ухан — седклэн тэвснд жирһл өгнэ.
Төрүнэс саллго бээсн күн буйн-кишгтэ.
19 Деед Эзн Цецн Ухаһарн һазр тогтала,
теңгриг медрлэрн батлла.
20 Төрүнэ медрлэр һазр дор бээсн булгуд хаһрна,
үүлнэс чиг һарна.

Цецн Ухан сэн дөң болна

- 21 Көвүн минь, чи ухаһан, мергнэн хадһлхич,
тер тоот чамас нуугдшго.
22 Тернь чини седклин бээдл болх,
эмтнэ күндллһн чини күзүнэ кеерүл болх.
23 Тегэд чини хаалһ эәмшг уга болх,
чини көл хажһр ишкшго.
24 Чи ээл уга унтхич,
унтхларн эмтэһн зүүд бэрхич.
25 Генткн учрсн зовлңгас бичэ э,
хар саната күүнэ белдсн хорта йовдлас бичэ э;
26 юңгад гихлэ, Деед Эзн чамаг харх,
хорта бэрэнд чамаг орулшго.

Чик бээдлин тускар

- 27 Кедр чини медрд күүнэ зөөр бээхлэ,
йосн эзнднь терүг арһта болхла өг;
28 кедр өөрхн күүндэн бээснэсн өгч чадхла:
«Йов, дэкэд ир, маңһдур өгнэв», — гиж бичэ кел.
29 Чамд иткжэх күүнэ өмнэс
бичэ му үзүлхэр сед.
30 Хар санаһан эс күртэсн күүнлэ
бичэ йирдэн керлд.
31 Күч үзүлдг күүнд бичэ үлү үз,
төрүнэ хаалһар бичэ йов,
32 юңгад гихлэ, Деед Эзн хорта күүнд дурго,
үннч күүг тер иткнэ.

- 33 Деед Эзнэ харал хар саната күүнэ герт тусна;
 үннч күүнэ гериг тер йөрөнэ.
 34 Һундадг күүг тер наад бэрнэ,
 тогтун күүнд тер тусан күргнэ.
 35 Цецн эмтн туурмжта болх,
 һэргтэ эмтн му нерндэн даргдх.

Цецн Ухатаһар бийэн бэрлһн

- 4** ¹ Көвүд, эцкиннь сурһмж сонстн,
 оньган өгтн, ухата болтн.
² Би таднд сән болдг ном өгчәнэв,
 мини даалһвр бичэ бастн.
³ Би бас бичкн үрн билэв,
 эцк-эк нанд йир дурта билэ.
⁴ Эцкм намаг иигж сурһдг билэ:
 мини келсиг зүркндэн бэр,
 мини заавр күцэ, амд йовхич.
⁵ Цецн ухата болх медрлэн өск,
 мини келсиг бичэ март, бичэ буруша.
⁶ Цецн Ухаһан бичэ ге, терчнь чамаг бэрх,
 терүг хээрл — чамаг харсх.
⁷ Цецн Ухана эклцнь юундв? Медрлд хэ,
 ю эс хоршав чигн, ухаһан гүүдүл.
⁸ Цецн Ухаг үнл, тер чамаг өөдлүлх,
 кемр терүг хадһлхла, чамаг туурулх.
⁹ Чини толһад берк титм тэвх,
 тер чамд гилвксн титм авч ирх.
¹⁰ Көвүн минь, соңс намаг, мини үг ав —
 тиигхлэ чини насн утдх.
¹¹ Чамд би цецн ухана хаалһ заасув,
 һо хаалһар йовулсув.
¹² Кемр йовхла, ишкдлэн геешгоч,
 кемр гүүхлэ, бүдршгоч.
¹³ Эн сурһмж ав, бичэ хажн,
 терүг хадһл, терүнд чини жирһл бэрэтэ.
¹⁴ Ичр уга эмтнэ хаалһд бичэ ор,
 хорта эмтнэ мөрэр бичэ йов,

- 15 терүгәр бичә йов, хажихәд һар,
талдан үзгәр, хажуһарнь йов.
- 16 Юңгад гихлә, кедр тедн хоран эс күргхлә,
унтшго,
кедр күүг эс алхла, нүдән аньшго.
- 17 Һарһсн хорта йовдлан тедн өдмг идсәр иджәнә,
күч һарһсан чаһр мет тедн уужана.
- 18 Цаһан седклтә әмтнә хаалһ – өрин герллә әдл,
урһжах өдр даһад улм герлтнә.
- 19 Ичр уга әмтнә хаалһнь харһу таг,
альд бүдрхән тедн меджәхш.
- 20 Көвүн минь, мини үгиг соңс,
мини келснд оньган өг.
- 21 Терчн чини хәләцәс алдрж салшго болтха!
Зүркнәннь гүүнд терүг хадһлх болтха!
- 22 Юңгад гихлә, терчн терүг олж авсн күүндән
әмн-жирһлнь болх,
цогц-махмудыг әмнх.
- 23 Зөөрәс үлүһәр ухаһан әрвл,
юңгад гихлә, зүркн – жирһлин булг.
- 24 Худл үгд бичә итк,
мек һарһж келхиг һәәл.
- 25 Тус өмнән хәлә,
чи уралан хәләцтә бол.
- 26 Хаалһан һооднь һарһ,
тиигхлә, чини хаалһ әәмшг уга болх:
- 27 барун бий тал чигн,
зүн бий тал чигн бичә хажн,
болв хорта юмнас чи хооран һар.

*Цалдң йовдлас яһж гетлх болн залу гергн хойрин
итклин туск*

- 5**¹ Көвүн минь, мини цецн үг соңсич,
мини сурһмжд оньган өг –
- ² хурц ухаһан үзүлдгәр,
чини медрлиг келснчнь хадһлдгар.
- ³ Күүнә гергнә келн бал мет әмтәхн болдг,

- 20 Көвүн минь, ю хээж күүнэ гергнд седклэн
төвхмби,
залута гергнэ цогц теврхмби?

Нег цөөкн саглөр

- 21 Бийән бәрх күүнэ бээдл
Деед Эзнд кевтән темдгтә,
күүнэ хаалһсиг цугтаһинь Тер меднә.
22 Ичр уга күн эврәннь хар саната гөлмдән
бәргднә,
эврәннь килнцдән орагдна.
23 Сурһмжан авлго тер үкх,
давж һәрглсн йовдлдан хаалһасн хажих.

- 6** ¹ Көвүн минь! Кемр чи талдан күүнә төлө
даалһвр авсн болхла,
күүнә күүг эврә дааврт авсн болхла –
2 тиигхлә, чи бийиннь үгд бәргдвч,
бийиннь үгд авлгдвч.
3 Көвүн минь, ю болвчн кеһәд сулдж ав,
юңгад гихлә, ода чи күүнә үлмәд бәәнәч.
Көлднә унад сур, дахлдад йов,
4 нөөрән тат,
нүдән бичә ань,
5 гөрәсн мет көөлдснәс зул,
шовуд мет бәрлһнәс зул.
6 Хуурмг көвүн, шорһлжн тал од,
терүнәс уха ав:
7 терүн деер ахлач чигн уга,
харул чигн, һардач чигн уга,
8 шорһлжн хотан зунас авн белднә,
тәрә хадхла, кергтә тоотан белднә.
9 Хуурмг күн, кедүдән кевтхмч,
нөөрәсн серх цаг ирсн болвза?
10 Невчк унтжахла, үрглжәхлә,
невчк элкән теврәд суухла,
11 тиигхлә, түрү бээдл чам тал елдн күн кевтә ирх,

- угатя бөөдл хулхач кевтэ генткн ирх.
12 Му күүнэ болн хар саната күүнэ
худлнь келнэснь тасршго:
13 зэрмдэн тер чирмнэ, зэрмдэн көлэрн тавшна,
зэрмдэн хурһарн докъя өгнэ.
14 Терүнэ зүркнд хар санан бөөнэ,
терүнэ седкл хорар дүүрн,
керүл-цүүгэ тер татна.
15 Терүнэс көлтэ бийднь зовлң буух,
генткн алх, дэкж әмдршго.
16 Деед Эзн зурһан юмнд дурго,
доладгчнь терүнд жигшүртә:
17 деерлклһн, худл келлһн,
килңц уга күүнэ цуснд будгдсн һар,
18 хар сана зүүжәх зүркн,
хорта йовдл һарһхар гүүжәх көл,
19 худл келжәх худл герч,
ах-дүүнр дунд керүл-цүүгэ цацдг күн.
20 Көвүм! Эцкиннь заавр соңс,
экиннь ном бичә һол.
21 Тедниг эврәннь зүркнд бәр,
күзүндән кеерүл мет зү.
22 Йовхлачн, тер сурһмж чамаг дахулх,
унтхлачн, чамаг хэләх,
серхләчн, чамта күүндх.
23 Юңгад гихлә, заавр – герлин гегән,
ном – герл,
чаңһ сурһмж – жирһлин хаалһ.

Цалдң йовдлин әәмшигин тускар

- 24 Тедн чамаг му гергнәс татж авх,
күүнә гергнә зуһу келнәс харсх.
25 Терүнә сәәхнд зүркән бичә бәрүл,
нүдән чирмснд бичә авлгд.
26 Аля күүкд күүнә үннь – зүсм өдмг,
зуг күүнә гергнә төлә әмәрн шордхч.
27 Шатжах һал өвртән бултулад,

- хувцан шаталго бээж болхий?
- 28 Шатжах нүүрс ишкхлэрн,
көлөн шаталго йовж болхий?
- 29 Тиим юмн залута гергн тал оддг күүнд үзгдхмн:
терүг көндэсн күн засгла хархх.
- 30 Харһнхларн, хот идхэр седэд,
хулха кесн хулхачиг шүрүнэр шооддго:
- 31 болв кемр бэргдхлэ, цугтаһинь хэрүлх,
бээсэн цугтаһинь өгх.
- 32 Күүнэ гергнлэ аля һарһсн күн, ухан тату болсар,
эврэн бийдөн үкл хээжөнө.
- 33 Күүнэс цокулх, ичрэн барх болжана,
һутасн нерэн цеврлж чадшго.
- 34 Юнгад гихлэ, терүнэ залу харлсндан һалзурна,
өшөһән авхларн, тер күүг хармншго,
- 35 ямаран чигн мөнг өгэд тер сурхар седвчн,
зөв өгшго,
кедү юм өгхэр седвчн,
терүнэ залуһин седклнь жөөлдшго.

Цецн Ухан аля гергнэс харсчана

- 7**¹ Көвүн минь, келсн үгим ухал, мини зааврмуд
хадһл,
келсн зааврмудым седклдөн бэр.
- 2 Мини селвг күцэ, әмд бээхич,
мини зааврмуд нүднәннь харанла әдләр хадһл,
- 3 билцг мет зүүж йов,
зүркндөн бичж ав.
- 4 Цецн Ухандан кел: «Чи, мини эгч-дү»,
серлтә кевәр төрл-садн бол.
- 5 Тиигж чи күүнэ гергнэс бийән татж авхич,
тер жөөлн келтә залута гергнэс харсгдхич.
- 6 Юнгад гихлэ, нег дәкж би эврәннь терзәр
шаһахла,
терзин термәр хәләхлэ,
7 дамшлт уга әмтн дунд,
баһчуд дунд,

- нег ухан тату уйн наста көвү үзүв.
- 8 Залута гергн бөөх уульнцин өнцг тал
тер йовж йовна,
терүнө гер тал одна –
- 9 нарн суухла, бүркг цагла,
харңһу сөөһәр, хар таңла.
- 10 Терүнө өмнәс күүкд күн һарч ирнә –
тер аля гергнә хувцта, зүркндән мектә,
11 цуцрлт уга болн догшн,
тер гертән сууж чаджана:
- 12 зәрмдән тер уульнцд, зәрмдән талвн деер,
булн болһнд манна.
- 13 Көвүг тер татж теврәд үмснә,
ичр угаһар келнә:
- 14 «Би эндр махар бәрцән бәржәнәв,
би эндр Деед Эзнд өгсн андһаран күцәвүв.
- 15 Тегәд чамаг тосад һарув.
Чамаг хәәләв, ода олвув.
- 16 Египетин эрәтә эдәр кесн бүтәһүләр
би кевтрән бүркв.
- 17 Дер-девскрән сән үнртә тосар,
дорд үзгин өвснә каңкнсн үнрәр ивтрәвүв.
- 18 Күрәд ир, өрүн күртл
нег-негән таалад энкрлхмн,
хантлан дуран эдлхмн.
- 19 Юңгад гихлә, залум гертән уга:
хол хаалһд һарч йовба,
20 мөңгтә харлдшан авба,
сар күцтл герүрн иршго».
- 21 Көвүг зүсн-зүүл мекәр эргүлнә,
жөөлн үгәр авлна.
- 22 Алулхар йовж йовсн цар мет,
көвүн тер дарунь даһад һарна,
бәрәнд бәргдх буһ-марлла әдләр йовна.
- 23 Тенд әлкинь саадг цоолх;
бәрәнд бәргдх шовунла әдләр,
әмән өгхән медж бәәхш.

- 24 Тегэд намаг соңслт, күүкдм,
мини үгд оньган өгтн:
25 тана зүркн терүнэ хаалһд бичэ тустха,
терүнэ мөрэр бичэ төөрч йовтн!
26 Йир олн күн терүнэс кэлтэ үквэ,
кесгинь тер алва.
27 Кемр терүн тал йовхла,
үклин хаалһд харчаснтн тер.
Тер гергн талк хаалһ – үкэрт күргх хаалһ.

Цецн Ухан эмтнлэ күүнджэнэ

- 8** ¹Эннь Цецн Ухан дуудж бөөвзэ?
Терүнэ серлтэ дун сонсгдж бөөвзэ?
2 Довуна орад бээсн хаалһин хажуд
эмтнэ хаалһин саллтд тер зогсжана.
3 Олна нүүрт дууджана,
балһснд орж ирхлэ, хээкрнэ:
4 – Эмтн, тадниг би дууджанав,
мини дуудвр күүнэ үрдүт!
5 Дамшлт уга эмтн, тоолврта болдг дастн,
һэргүд, ухата болтн!
6 Мини ик чинртэ үг сонстн,
үнн мини келснд бээнэ,
7 мини келн чикэр келжэнэ,
хар санан амнасм харшго.
8 Мини келсн мел үнн,
терүнд мек чигн, худл чигн уга;
9 цугтан тедн серлтэ эмтнд илэр медгджэнэ,
медрл хээснднь медхд амр.
10 Мини сурһмжиг цаһан мөңгнэс деегшэн үнлтн,
медрлиг – улавр өңгтэ алтнас деегшэн үнлтн.
11 Юңгад гихлэ, цецн ухан
герлтэ чолунас берк сээхн,
нег чигн седкл тусх юмн терүнлэ эдлцшго.
12 Би – Цецн Ухан, би тоолвртав,
болв медрл болн мергн ухан нанд бээнэ.

- 13 Деед Эзниг күндлхин төлө
хар сананд дурго болх кергтэ.
Деерлкснд, карагкснд, хорта йовдлд,
худлч келнд би дургов.
- 14 Нанд цецн селвг бээнэ, нанд күцэмж бээнэ,
би ухатав, нанд чидл бээнэ,
15 би эзргх хаадудт дөң болжанав,
тегэд йосна хардачнр чик неквр тогтана.
- 16 Нанар толһачнр, нойдуд болн ахлачнр
заллтан тогтана.
- 17 Нанд дурта болснд, би терүнд дурлнав,
намаг хээснь – олж чадх.
- 18 Байн бээдл болн туурмж нанла,
чилшго цецгэрлт болн үнн бээдл нанла.
- 19 Мини күцэмж улавр цевр алтнас даву,
би шүүж авсн цаһан мөнгнэс үнтэв.
- 20 Би чик хаалһд оржанав,
үннэ мөрд оржанав,
21 дурта эмтнд ирлцх ачлвр өгхэр,
теднэ зөөринь дүүргхэр.
- 22 Деед Эзн эврәннь кергүдэсн эрт намаг үүдэж.
намаг хаалһиннь эклцд, кезэнэ харһв.
- 23 Кезэнэһэ, делкэ үүджэхд,
би цагин эклцд төрлэв.
- 24 Йорал уга гүн уснас түрүлж,
дүүрң уста булгас түрүлж би харув.
- 25 Намаг хархин өмн уулмуд чигн тогтад уга бээж,
довуд чигн уга бээж,
- 26 Деед Эзн тиигхд һазрин аһу, түрүн атх шора
тогтаһад уга бээж!
- 27 Теңгр тогтажах цагт – би тенд билэв,
йорал уга аһуд төөнг зуржахд би тенд билэв,
- 28 теңгрт үүлд тэвжэхт,
йорал уга тамин булгуд тогтажахт,
- 29 терүг усн деврэд асхрдгоһар
теңгсин межэ зуралжахт,
һазрин ул тогтажахт,

- 30 терүнэ хажуд би зурач билэв,
 өдр болһна жирһлтэ байрнь боллав.
 Терүнэ өмннь цуцрлт угаһар байрллав,
 31 делкэн бөөдлин үүдэлтд байрллав,
 күүнэ төлө жирһлтәһэр цаган давуллав.

Жирһлин хаалһ болн зөргин хаалһ

- 32 Ода намаг соңстн, күүкдм:
 мини мөрөр йовсн күн кишгтә!
 33 Сурһмжим сонстн – цецн болхт,
 бичә мергн уха бурушатн.
 34 Намаг соңссн күн кишгтә,
 мини үүднә өмн өдр-сөөһәр бөөдгнь,
 мини үүднә мөр хэләж нүдән аньдгонь кишгтә.
 35 Намаг олж авснь – жирһлән олсна эдл.
 Тиим күн Деед Эзнд тааста.
 36 Мини өмнәс сөрснь – бийән барх:
 нанд дурго болснь – үклд дурта.

Цецн Ухан болн Һәрглһн

- 9**¹ Цецн Ухан, тосхач мет, бийдән гер бәрвә,
 өөһинь авсн долан бахн тәвбә,
² мах, амтта чаһр белдәд, ширә деер тәвбә.
³ Зарцнран илгәһәд, балһсна өндр һазрас,
 әмтн соңсдгар, зар һарһж чаңһар келүлнә:
⁴ – Дамшлт уга улс, нанас суртн!
 Тоолвр уга күүнд тер иигж келнә:
⁵ – Ирәд, мини хот идтн,
 мини урсхсн чаһр уутн!
⁶ Му бәрцән хайтн – жирһж бөөхит,
 медрлин хаалһар йовхит.
⁷ Ичр-һутр уга күүг чиклхлә, му келхнь ил,
 ичрән геесн күүг шоодхла, бийән һутахнь ил.
⁸ Ичр-һутр уга күүг бичә шоод, чамд дурго болх,
 ухата күүг шоодхла, тер чамд дурлх.
⁹ Цецн күүнд сурһмж өгхлә, тер улм цецн болх.
 Чик седклтә күүг дасххла, улм ухата болх.

- 10 Деед Эзнэс өөлһн – цецн бөөдлин эклц,
Төрүнэ эрүниг медлһн – тернь ухана ул.
- 11 Нанла, Цецн Уханла, чини өдрмүд утдх,
наснчнь утдх.
- 12 Кемер чи цецн болхла, цецн бөөдл чамдан туста,
кемер догшн күн болхла – эврэн зовлнган үзхич,
- 13 Һэрглһн гисн – догшн күүкд күн мет,
кев-янз уга, харһу күн –
- 14 тиимнь гериннь үүднд балһсна нүүрт
эврэ ширэ деер суусн мет, сууна,
- 15 хажуһарн давж йовх эмтиг дуудхар,
эврэ хаалһарн йовж йовхиг дуудхар:
- 16 – Дамшлт уга улс, нанас суртн!
Тоолвр уга күүнд тер иигж келнэ:
- 17 – Хулхалсн усн өмтөхн,
бултулсн өдмг сән!
- 18 Тер дуудсн күн тенд
үксн өмтн бөөхинь меджөхш,
төрүнэ дуудсн күн үклин йоралд тусх.

Соломона цецн селвгүдин хураңһу

- 10** ¹ Соломона келсн цецн селвгүд.
Цецн көвүн эцкэн байрлулна,
һэргтө көвүн экэн зована.
- 2 Үнн бишөр олсн олз-ору олз болдо.
Болв буйнта керг күцөсн күн
үклэс гетлгднө.
- 3 Деед Эзн үннч өмтиг харһнулшго,
килмжөн өгнө,
ховдг хар саната өмтнд юм өгхш.
- 4 Хуурмг һар хоосрулна, көдлмшч һар байжулна.
- 5 Зунар урһц хурадг күн ухата,
зунар урһцан хуралго унтад кевтдг күн
нерэн һутажана.
- 6 Цаһан саната күүнд Деед Эзн евөл өгнө,
хар саната өмтнө үгнь – хорна булг.
- 7 Сән күүнэ тускар санхларн, сөөнинь тодлна,

- му күүнэ туск санл билрх.
- 8 Цецн күн зүркэри зааврмуд авна,
һэргтэ күн келсэри бийдэн зовлң авна.
- 9 Үннч күүнд шалтан уга,
худлч күн худлдан бэргдх.
- 10 Чирмэд темдг өггдхлэ – меклснэ темдг,
һэргтэ күн келсэри бийдэн зовлң авна.
- 11 Үннч күүнэ үг – жирһлин булг,
хар саната эмтнэ үг – хорна булг.
- 12 Кедр дурн уга болхла, цүүгән болх,
дурн цуг ө-һундл мартулна.
- 13 Цецн күүнэ амнь алтн,
һэргтэ күүнэ цогцнь шавта.
- 14 Цецн күн медрлән хадһлна,
һэргтэ күүнэ келн үклд күргнэ.
- 15 Байн күн өлг-эдән шивәнһ гиж санжана,
угатя күн угадан хоосрна.
- 16 Цаһан саната күн күч-көлснэ ашарн жирһлтэ,
хар саната күүнэ гиигн ору килнцд орулна.
- 17 Сән сурһмж хадһлсн күн,
сән жирһлин хаалһд һарна,
шоодврас зулснь – эндүрнэ.
- 18 Худл үг өшә нууна,
хов зөөдг күн һэргтэ.
- 19 Олн үг келсн күн килнц чигн һарһад оркх,
үгин аһрнь серлтэ болдг.
- 20 Үннч күүнэ келнь – йилһсн цаһан мөңгн,
хар саната күүнэ зүркн кедү күрдв?
- 21 Үннч күүнэ үгнь олыг харсна,
һэрг һэргәсн үклән олна.
- 22 Деед Эзнэ евэл йосндан чамаг байжах,
Терүнлэ чи дәкж зовлң медшгоч.
- 23 Һэргтэ күн хар санаһарн баһан хаңһана,
цецн күн ухаһарн кишгтэ болна.
- 24 Деед Эзн хар саната эмтнэ әәсинь күцәх,
цаһан саната күүнэ сансинь күцәх.
- 25 Хар саната күн, салькнд цокгдснла әдл, нисх,

- үннч күн мөнкинд ормдан бөөх.
- 26 Залху күүг бичэ зар:
эс гихлэ, хашун юмн амнд тусснла эдл.
Тиим күүнэ нүднднь зуухин утан орсн мет болх.
- 27 Деед Эзиг күндлсн күн
ут нас наслх,
му саната күн
мел насан барх.
- 28 Цаһан саната күүнд иткл байр өгнө,
хар саната әмтнә иткл чинр уга.
- 29 Цаһан саната улсиг Деед Эзн харсна,
му саната улсиг цокна.
- 30 Үннч күн әәмшг угаһар
эврә һазр деер бәәж чадх,
хар саната күн тенд бәәж чадшго.
- 31 Үннч күн цецн үгтә,
мууһан хальдадг күүнә кельн керчгдх.
- 32 Үннч күүнә селвг әмтнд туста,
болв хар саната күүнә келснәс олз уга.

- 11** ¹Зәрм улс әмт меклхәр төв биш чиннүртә,
Деед Эзн терүнд дурго.
Деед Эзнд чик чиннүр таасгдна.
- 2 Деерлкхлә, ичртә болдмн,
төвшүн күн цецн болдмн.
- 3 Үннч күн үннәрн һардвр кенә,
мектә күн мекәрн бийән эвднә.
- 4 Деед Эзнә зарһ болхла, мөңгн дөң болшго,
болв буйнта керг күцәснь үкләс гетлгднә.
- 5 Үнн бәәдл болн цаһан санан һо хаалһд һарһна,
хар саната күн болхла, хорта йовдласн хоосрна.
- 6 Үнн йовдл чик саната әмтиг аврна,
мектә күн му седкләрн бәргднә.
- 7 Хар санатала хамдан нәәлврнь үкх.
Терүнә нәәлврнь юмн биш, хамдан билрнә.
- 8 Үннч күн зовлңгас авргдх,
терүнә ормд му седклтәнә бәргдх.

- 9 Бурхнд иткдго күн келэрн
өөрхн эмтндэн хоран күргнэ,
болв цаһан санатаг мергнь харна.
- 10 Цаһан саната күүнэ күцэмжэр
балһсн кевтэн байрлна,
хар саната күн алгдхла, цугтан нээрлнэ.
- 11 үннч күүнэ йөрөлэс балһсн цецгэрнэ,
хар саната күүнэ үг балһс чигн хамхлна.
- 12 Өөрхн бөөх улсан ховлдгнь – һэргтэ күн,
ухата күн тагчг бөөнэ.
- 13 Ховчнр күүнэ нуувч илдкнэ,
итклтэ күн нуувчан хадһлна.
- 14 Сурһмжлач уга болхла,
келн-эмтн дор орна.
Кемр оln сөөвнүдтэ болхла,
келн-эмтн авргдна.
- 15 Күүнэ ял даахар седснь
бийдэн зовлң немжөнэ.
Кемр терүнд эс орлцхла,
бийән зовлңгас гетлх.
- 16 Номһн гергн күндтэ болдг,
шунмһа залу байн болдг.
- 17 Талдан эмтнд өр-өвч күн бийдэн туслна,
хату седклтэ күн бийән барна.
- 18 Хорта күүнэ ачлврнь худл болна,
үннч күүнэ ачлвр йосн болна.
- 19 Үнн юмн жирһл өгнэ,
хар санхар седсн күн, үклдэн күрх.
- 20 Хорта седклтэ эмтнд Деед Эзн дурго,
болв цевр седклтэ эмтнд байрлна.
- 21 Хорта йовдл һарһсн күн заслгдгх – итк нанд,
үннч күүнэ хөөт үрдүд авргдх.
- 22 Кемр күүкд күн сөөхн, болв муңхг болхла,
тернь һахан хамрт алтн билцг зүүснлэ эдл.
- 23 Сән күүнэ седвэр сән тоотыг улм немнэ,
болв му күүнэ седвэр зуг Бурхна цухл босхна.
- 24 Өгәнч күүнэ өгснэснь, орунь улм икдх,

- болв дегд эрвлдг күн угарх.
- 25 Өгэнч күүнд ору орна,
талын күүнд дөң болхла, улм икэр эврэн авхч.
- 26 Буудяһан хулдлго бийдэн бэрдг күүг
эмтн харана,
болв эмтиг цадххин төлө буудяһан хулддг күн
Деед Эзнэ эдс авна.
- 27 Тусан күргсн күн күндтэ,
хар сана хээсн күүнд тернь бийднь тусх.
- 28 Зуг зөөртэн нөөлжэхнь үкдг,
үннч улс ноһан мет көкрэд бөөх.
- 29 Өрк-бүлдэн муульта бөөдл учрасн күн
хоосрад бөөх,
муңхг күн цецнэ мухла болх.
- 30 Цаһан саната улсин күцэжэх керг –
жирһлин чимг,
цецн күн эмтнэ зүрк авлна.
- 31 Үннч күн һазр деер кергэрн кемр ачлгдхла,
хар саната улс һарһсн килнцэрн
терүнэс даву заслгдх.

12 ¹Медрлд дуртань – сурһмжд дурта.

- Шоодврт дургонь эргү күн.
- 2 Цаһан саната күн Деед Эзнэс эдс авна,
хорта күүг Бурхн засглх.
- 3 Һалзу күн һазр деер бөөж чадшго,
үннч эмтнэ уңгнь хумхардго.
- 4 Цаһан седклтэ гергн – залуһин бахмж,
ичр уга гергн – ясананнь көгж.
- 5 Үннч күн чик юмна тускар ухална,
хар саната күн хорта йовдл һарһхар седнэ.
- 6 Хар саната күн үгэрн цус асххар седнэ,
үнэр келдгнь зовлңгас аврна.
- 7 Хар саната күн муурхларн – тер уга болна,
зуг цаһан саната күүнэ уңг-тохмнь бат болх.
- 8 Ухата үг келсн күүг туурулх,
буру санан ичэх.

- 9 Умш өдмг угаһар бөөһэд бийән деер санснас,
эгл бөөдләр бөөһэд һарарн көдлмш кесн деер.
- 10 Цаһан саната күн малан чигн эрвлнә,
ичр уга күүнә хээрлт догшн йовдлас дор.
- 11 Һазр эд-бод кесн күн цадхлң болх,
болв эргү күн хоосн юм көөлднә.
- 12 Хар саната күн хар санаһан күртәхәр седнә,
болв үннч күүнә улнь бат.
- 13 Хар саната күн мектә үгәрн бәргднә,
цаһан саната күн зовлңгас гетлгднә.
- 14 Сән үг келсндән күн сән аш хоршана,
кесн-күцәснь терүнд ачлврар хәрү ирх.
- 15 Муңхг күн эврә хаалһан чик гиж тоолна,
цецн күн селвг соңсна.
- 16 Һәргтә күн ууран илднь үзүлнә,
болв ухата күн му келсиг соңсхш.
- 17 Үнн седклтә күүнә үгнь иткмжтә,
худлчин үгнь хар саната болна.
- 18 Бурмха күүнә келсн үг үлд мет шавтана,
цецн күүнә келсн үгнь эдгәнә.
- 19 Ухата күүнә келсн үг мөңкрнә,
худлчин келснь шулун мартгдна.
- 20 Һалзу күүнә зүркнд хар санан,
ээлтә күүнә зүркнд байр.
- 21 Цаһан саната күүнлә му йовдл учршго,
хар саната күүг хорнь дүүргнә.
- 22 Худл үг Деед Эзнд жигшүртә,
болв үннч күн терүнд тааста.
- 23 Тоолврта күн медрлән нууна,
һәргтә күн һәргән илднь медүлнә.
- 24 Һавшун һар олыг һардж чадх,
хуурмг һар күнд көдлмшт даргдх.
- 25 Үүмәд бөөхлә, күүнә зүркн зовна,
сән үг байрлулна.
- 26 Үннч күн өөрхн әмтндән хаалһинь заана,
хар саната әмтнә хаалһнь төөрүлнә.
- 27 Хуурмг күн олврарн үзш уга,

болв кинэн күн байн, цадхлн.

- 28 Үннэ хаалһ — жирһл,
хажисн хаалһ үклд күргнө.

13 ¹ Көвүнэ ухань эцкин сурһмжас,
деегүр күн шоодлһ сонсхш.

- ² Сэн күн келсн үгдэн ханна,
хар саната күүнэ седвөр күч үзүлһнд күргнө.
- ³ Үгэн төвлсн күн — жирһлэн хадһлх,
үгэн ухаллго келсн күн — бийэн барх.
- ⁴ Хуурмг күн күлэж-күлэж күлэсэн авч чаддго,
кинэн күүнд цугнь элвг.
- ⁵ Чик седклтэ күн худлд дурго,
му седклтэ күн бийэн һутана, бийэн ичэнэ.
- ⁶ Сэн керг һо хаалһд һарһна,
му йовдл килнцтэ әмтиг хаалһаснь хажилһнө.
- ⁷ Зәрм күн, юмн уга болвчн,
бийэн баяч кевтәһәр бәрнө.
Зәрмнь, зөвәр байн болв чигн,
түрү бәәдл һарһна.
- ⁸ Зөөр күүнэ жирһл хадһлна,
болв угатя күүг күн зовашго.
- ⁹ Цаһан саната күүнэ герл байртаһар һарх,
хар саната әмтнө герлнь унтрх.
- ¹⁰ Ик сананас цүүгән болна,
болв селвг авсн күн цецн.
- ¹¹ Эндүһәр олсн зөөр генткн уга болх,
болв терүг умшар олсн болхла, күн байжх.
- ¹² Әс күцсн нәәлвр — зүркнө өвдкүр,
кемр иткл күцхлә, жирһл дүүрнө.
- ¹³ Келсиг әс итксн күн — бийдән му кенә,
заавриг итксн күн ачлгдна.
- ¹⁴ Цецн күүнә селвг — жирһлин булг,
тернь үклин гөлмәс харна.
- ¹⁵ Серглң ухан хәәрлт өгнө,
хорта йовдл үкл тал көтлнө.
- ¹⁶ Ухата күн кехәсн өмн ухална,

- хэргтэ күн хэргэн му йовдларн үзүлнэ.
 17 Хэргтэ зэнгч үүлэн үзх,
 итклтэ зэнгч эмдрлд күргнэ.
 18 Сурһмж эс авсиг ичртэ йовдл болн
 түрү бээдл күлэнэ,
 хөрлт соңссн болхла, тиимнь ачта.
 19 Седвөр күцхлэ, седкл байрлна,
 хэргтэ күүнд хар санаһан хайснас мунь уга.
 20 Цецн күүнлэ үүрлхлэ, эврэн цецн болхич,
 хэргтэ күүнлэ үүрлхлэ,
 эврэн зовлңла харһхич.
 21 Килнцтэ күүг зовлң ээрнэ,
 цаһан саната күүнд юмна сэнь өггднэ.
 22 Сэн күн үрдэн болн ачиртан зөөрэн үлдэнэ,
 хар саната күүнэ зөөр
 аштнь үннч күүнэ харт орна.
 23 Түрү-яду улсин урһцнь элвг болсн бийнь,
 йоснд уга йовдл харһдг эмтн
 терүгинь күчэр булаж авна.
 24 Шоодхасн эрвлснь, көвүһэн эрвлшго,
 үрдэн дуртань, уха орулхан мартшго.
 25 Цаһан саната күн цадтлан иднэ,
 хар саната эмтнэ геснь хоосн.

14 ¹Күүкд күүнэ цецнэр гер босхгдна,
 хэргтэ күүкд күн эврэн герэн нурана.

- 2 Деед Эзнэс ээсн күн һоодан йовна,
 Терүнд дурго болснь хажихэд йовна.
 3 Деегүр күүнэ бурлһн – бийднь маля,
 цецн күүнэ келн – бийднь харул.
 4 Мал угад – буудя хадһлдг орм хоосн.
 Күчтэ малта болхла, тэрэнь элвг.
 5 Нээлвртэ герч меклдмн биш,
 хар саната герч худлар буслна.
 6 Ичрэн геесн күн цецн бээдл хээнэ –
 олж чадхш,
 тоолврта күүнд медрл амрар ирнэ.

- 7 Һәргтә күүнәс холд йов,
терүнәс ухата үг һаршго.
- 8 Тоолврта күүнә цецн ухань —
бийиннь хаалһан медлһн,
һәргтә күүнә тоолвр татунь — теднә эндүрлһн.
- 9 Һәргтә әмтн эврәннь килнцән төртән авхш,
болв Деед Эзн үнн седклтә әмтиг әдслнә.
- 10 Зуг зүркн эврә һундлан меднә,
терүнә байриг талын улс хуваж чадшго.
- 11 Хар саната күүнә гер нурад хамхрна,
үнн седклтә күүнә гер дотр элвг-делвг.
- 12 Зәрм хаалһ һо чигн болж медгднә,
болв аштнь үклд күргнә.
- 13 Зәрмдән байрлжаһад зүркн һундрхна,
байрин ардас гейүрәд одна.
- 14 Хар саната күн хәәсэн олж авх,
сэн күн болхла, авц-бәрцәрн ачлгдх.
- 15 Генн күн үг болһнд иткдг,
тоолврта күн ишкдл болһнан шинжлдг.
- 16 Цецн күн хар сананас әәнә, зулна,
зуг һәргтә күн дәврәч, юмнас әәхш.
- 17 Шулуи уурлдг күн һәргтә йовдл һарһна,
хорта күүнд әмтн дурго болна.
- 18 Дамшлт уга күүнә бәәдл муңхг,
серглң күүнә ачлврнь медрл болжана.
- 19 Хорта күн сән әмтнә өмн сөгдх,
хар санатань үннч күүнә үүднд сөгдх.
- 20 Угаты күүнәс нам хоша бәәх күн зулна,
болв байн күүнд кесгнь дурлна.
- 21 Зуг хом-хоша бәәх күүнд дурго болжахнь
килнц авчана,
болв угаты күүнд килмжән өгснь — кишгтә.
- 22 Хорта йовдл һарһхар седжәх күн —
хаалһасн хажих.
Болв сән йовдл һарһжах күн —
итклтә болн үннч.
- 23 Күнд кәдлмшәс кезә чигн немлт ирнә,

- бурлһнас зуг түрү үзгднә.
- 24 Цецн әмтнә титмнь – теднә зөөр,
һәргтә әмтнә кеерүл – теднә му заң.
- 25 Итклтә герч жирһл харна,
хорта күн худлар дүүрн.
- 26 Деед Эзнәс әәлһн – итклтә харслт,
чамд болн чини үрдүдт хорһдх бәәрн.
- 27 Деед Эзнәс әәлһн – жирһлин булг,
Тер үклин бәрәнәс харсна.
- 28 Орн-нутгтнь олн улс бәәхлә – хан алдр,
кемр олн-әмтн баһрхла – нойна күчн унна.
- 29 Шулуң уурлдго күн ухата,
болв шулуң уурлдгнь му заңган үзүлнә.
- 30 Зүркн тогтун болхла – цогц-махмуд эрүл-менд,
болв үлү үзлһн – ясна үмкәрлһн.
- 31 Угаты әмтиг шахснь – Деед Эзиг муурулжана,
һуульһнч әмтнд килмжән өгснь –
Деед Эзиг туурулх.
- 32 Чик санан уга әмтнә хорнь бий деернь буух,
болв үннч күүг цеврәр бәәснь харсх*.
- 33 Цецн ухан цаһан седклтә күүнә зүркнд бәәнә,
һәргтә әмтнә зүркнд тернь олдшго.
- 34 Олн-әмтн үнн бәәдләрн алдр,
болв килнц тедниг иджәнә.
- 35 Хан Цецн Ухата ялчиг таасна,
ичртә йовдл һарһдг күүнд догшар уурлна.

15 ¹Жөөләр өгсн хәрү уур дарна,
шүрүтә үгәс һалзурлт босна.

- ² Цецн күүнә келн медрлинь ясрулна,
һәргтә күүнә амнас му үг һарна.
- ³ Деед Эзнә нүдн цугинь үзнә,
хар санатаһинь чигн,
цаһан санатаһинь чигн үзнә.

* *Еврей келәр бичгдснь медгджәхи. Талданар орчулхла:
Чик саната күн үксн цагтан амрх бәәрән олх.*

- 4 Ээлтэ үг – жирһл батлна,
худлч келн седкл күүлнэ.
- 5 Муңхг күн эцкин сурһмж басна,
болв эцкин шоодвр сонсснь – ухата болх.
- 6 Үннч күүнэ герт дала зөөр бөөнэ,
чик санан уга күүнэ олзнь тус уга.
- 7 Цецн күүнэ келнэс медрл тарна,
муңхг әмтн тиигхш.
- 8 Чик санан уга әмтнә бәрц
Деед Эзнд жигшүртә,
үнн седклтә әмтнә Бурхнд мөрглһн
Терүнд тааста.
- 9 Чик санан уга әмтнә хаалһ
Деед Эзнд жигшүртә.
Цецнәр бөөхәр седжәх күүнд Тер дурта.
- 10 Хаалһасн хажисн күн догшар засглгдх,
шоодврт дурго күн алгдх.
- 11 үклин һазр Деед Эзнә үлмәд –
тедү мет күүнә зүркн.
- 12 Ичр уга күн шоодврт дурго,
тиим күн ухата әмтн дунд торшго.
- 13 Зүркн байрлхла – чирә герлтнә.
Гейүрсн зүркн седкл күүлнә.
- 14 Серлтә зүркн медрл хөөнә,
муңхг күн һәргәрн тетквр кенә.
- 15 Угатыя күүнд өдр болһнь күчр-күнд,
кишгтә күүнд өдр болһнь чилшго нәр.
- 16 Зөөр хураһад, чичрж бөөснәс,
bah тетквртә бөөһәд Деед Эзиг күндлсн деер.
- 17 Тарһн бүрүһин мах дурго болж идсн дорхнь,
темсәр кесн хотыг дурлж идсн деер.
- 18 Уурта күн цүүгә цацна,
тесвртә күн өшә зогсана.
- 19 Хуурмг күүнә хаалһ хатханчгар бүтнә,
үнн седклтәнә у-өргн хаалһар йовна.
- 20 Цецн көвүн эцкән байрлулна,
һәргтә көвүн экән һутана.

- 21 Ухан тату күн хэргэрн бийэн аадрулна,
ухата күн хоодан йовна.
- 22 Селвгчнр уга болхла – кежэх кергт
күцөмж уга,
кемр селвгчнр оln болхла – цугнь күцх.
- 23 Кемр хэрү өгч чадхла – байрта.
Төвөр келсн үг ямаран сөөхн!
- 24 Серлтэ күн удандан бөөхэр деегшэн өөдлнө,
үклэс хооран йовна.
- 25 Деегүр өмтнө гериг Деед Эзн уга кех,
болв белвсн күүкд күүнэ бөөриг харсх.
- 26 Хар санан Деед Эзнд жигшүртэ,
Терүнд күргсн сэн үг таалта.
- 27 Олзд дурта күн зовлң авчана,
авлһд дурго күн удан өмд йовх.
- 28 Үннч күүнэ зүркн хэрүһинь келж өгх,
чик санан уга күн хортаһар келнэ.
- 29 Деед Эзн чик санан уга күүнэс холд йовна,
болв үннч күүнэ мөргүл соңсна.
- 30 Цевр хэлэц зүрк байрлулна,
сэн зэнг эрүл-мендинь батлна.
- 31 Туста шоодвр авчач күн
цецн өмтнэс салшго юмн.
- 32 Сурһмж бурушасн күн – бийэн зовах,
шоодвриг медсн күн уха авх.
- 33 Деед Эзнэс өөхлэ, цецн болдг дасх,
номһн бөөдлэс туурмж эклнэ.

16 ¹Күүнэ зүркнд санан орна,
болв күцөхнь Деед Эзнэс харна.

- 2 Күн болһн эврәннь хаалһан чик гиж санна,
болв Деед Эзн теднэ седклинь сөрнө.
- 3 Деед Эзнд эврэ кергэн даалһ,
тегэд чини сансн күцх.
- 4 Цуг тоотыг Деед Эзн эврәннь зураһар үүдөлэ,
хар санатань зовлңта өдрин төлэ.
- 5 Деерлкдг зүрктэ күн Деед Эзнд жигшүртэ,

- засглын нас тер төрүц мөлтрж нарч чадшго.
- 6 Иткл болн үнн буру юмиг хэрүлнэ,
Деед Эзнэс ээнэ гиснь, тернь зовлнгиг
уга келһн.
- 7 Кемр Деед Эзнд күүнэ хаалһ таасгдхла,
терүнэ хортнириг чигн терүнлэ Тер эвцүлх.
- 8 Йоснла ирлцэн уга байн оруһас,
үнн болхла – чимкнь чигн деер.
- 9 Күн болһн эврэ хаалһан шүүж авна,
болв ишкдлин батыг Деед Эзн шүүж өгнө.
- 10 Бурхна өгсн үгмүд хаана келнд,
болв тер шиидвртэн эндүрхш.
- 11 Чиңнүр төв болхла – тернь
Деед Эзнэс иржэнэ,
хулдлһна гиир Терүнэ үлмэд бээнэ.
- 12 Хар саната йовдл хаадудт жигшүртэ,
теднэ ширэ үннэр батлгдх.
- 13 Хаадудт чикэр келсн күн таасгдна,
үннэр келсн күн теднд хээртэ.
- 14 Хаана ур үклд чигн күргх,
болв цецн күн терүг чигн урдаснь хөрх.
- 15 Хаана герлтэ хэлэцд Тер жирһл өгнө,
Терүнэ ик күндлһн – асхрад орсн
хаврин хурла эдл.
- 16 Алт хоршасн дорхнь, медрл хоршасн деер,
цевр цаһан мөңг икдүлхэр,
ухаһан икдүлсн деер.
- 17 Чик саната күүнэ хаалһ хорта бээдлэс хөрнө,
хаалһасн эс төөрсн күн – жирһлэн харсна.
- 18 Ик сана зүүхлэ – зовлң хардг,
деегүр бээдлэс бүдрдг.
- 19 Караг күүнэ хулха-була зөөр хувалцсн дорхнь,
угатя эмтнлэ басгдад бээсн ке.
- 20 Тоолврта күн сэн жирһлин көрңгтэ болна.
Деед Эзнд нээлсн күн кишгтэ болна.
- 21 Зүркэрн цецн күн серлтэд тоолгддг,
төв келн иткл немх.

- 5 Угатыя күүг дорацулж бээснь —
Бурхиг муурулжана.
Тавлж байрлжахнь — засглһдлго бөөшго.
- 6 Көгшдин титм үрдиннь үрд — ачнр, зеенр,
көвүдин туурмж — теднэ эцкнр.
- 7 Сурһмж уга күүнд алдр үг ирлцхш,
терүнэс даву күндтэ күүнд
худл үгмүд ирлцхш.
- 8 Өгчөх күүнд авлһ илвтэ чолун болж медгднэ:
альдаран эргүлв чигн — олзта болх.
- 9 Дурлжах күн һундлан мартна,
өшәркдг күн нэәжән геенэ.
- 10 Һәргтэ күүг цоксн зун нудрмас,
келсиг меддгәр бурушасн үг
серлтэ күүг чаңһар өвдкәдг.
- 11 Хар санатань зуг әмт хутххар адһна,
Бурһна аврлт уга элч терүнд илгәгдх.
- 12 Муңхг күүнлэ һәргнь буслжах цагт
харһсн дорхнь,
кичгән геесн әм аюта харһсн деер!
- 13 Сә кеснд, му кедг күүнэ өрк-бүләс
хорта йовдл хооран һаршго!
- 14 Цүүгәнэ эклцнь — уста боодг таслгдснла әдл,
өшәрклһн икдәд уга деер тогтн.
- 15 Хорта йовдл һарһсн күүнд зөв өгәд,
буру угаһинь засглхла —
тернь чигн, эннь чигн Деед Эзнд жигшүртә.
- 16 Һәргтэ күн ю хәәж мөңгәрн бардмнжахмб?
Ухан уга болхла, цецн уха яһж худлж авхмб?
- 17 Иньгин дурн цаг һатлж үлднә,
ах-дү әмтн зовлң хоорндан хувалцхар төрсмн.
- 18 Тоолвр угань адһж дөңнхәр һаран өгнә,
талдан күүнә төриг бийдән авна.
- 19 Цүүгәнд дурта күн — хорта йовдлд дурта,
деерлкдг күн көлврхән хәәжәнә.
- 20 Худлч күүнд амулң бәәдл үзгдшго,
хорта келн засгла харһулдг.

- 21 Муңхг үр һарһсн эк-эцк –
 бийдән зовлң һарһсмн:
 һарһсн көвүнәннь му занд байрлж болшго.
- 22 Зүркнд буусн байр – хамгин сән эм,
 дажргдсн седкл – цогц-махмуд барна.
- 23 Седкл уга күн дораһар авлһ авна.
 Терүгәрн зарһд харшлна.
- 24 Медрлтә күүнә хэләц цецн уханд тусна,
 һәргтә күүнә хэләц күсл уга.
- 25 Муңхг көвүн – эцкин һундл болн
 экин һашудлһн.
- 26 Буру уга күүнәс неклһн,
 эс гихлә цаһан санатаг илднһ келснд шоодлһн –
 му йовдл.
- 27 Дамшлтта күн үгдән саг,
 серлтәнһ бийән бәрж чаддг күн.
- 28 Һәргтә күн тагчг бәәхләрн –
 ухатад тоолгдәд чигн одх,
 амнь хаалһатанһ – ухата болж медгдх.

18 ¹Иньгсг биш күн – сансан кенә,
 сән селвг өгснд – уурлна.

- 2 Муңхг күн медрлд дурго,
 болв эврәннь тоолвран келхдән дурта.
- 3 Хорта йовдл һарһдг күн ирхләг,
 терүнә дорацуллһн чигн ирнә.
 Ичр уга йовдлла хамдан му нерн ирнә.
- 4 Күүнә үг – гүн уснла әдл,
 цецнә булгнь – һоожжах урсхул.
- 5 Хорта күүнд түшг боллһн – му йовдл,
 эс гихлә үннч күүнә зарһинһ
 чикәр кеж өглго бәәлһн болжана.
- 6 Һәргтә күүнә келн цүүгәнд күргнә,
 терүнә келсн үг ноолда татна.
- 7 Муңхг күүнә келнд бийиннь үкл,
 терүнә келсн үгд бийиннь бәрән бәәнә.
- 8 Ховчин келн әмтәхн хотла әдл,

- күүнэ дотр — гүүнднь орна.
- 9 Хуурмг көдлмшч эвдэд тарадг күүнлэ эдл.
- 10 Деед Эзнэ нерн — күчтэ башнь:
терүн дотр үннч күн хорһдх,
эмтн терүнд күрч чадшго.
- 11 Байн күн өлг-эдэн шивэнь гиж санжана,
байнд тернь эмтн күрч чадшго
эрс болж медгдженэ.
- 12 Ик сана зүүхлэ, зовлң хардг,
номһн бөөдлэс туурмж эклнэ.
- 13 Күццднь сонслго хэрү өглһн —
зуг һэргллһн болн ичр болжана.
- 14 Бат седвэртэ күн шалтган диилх,
болв седкл үрүдхлэ яахмб?
- 15 Ухата күүнэ зүркн медрл хоршана,
цецн күн медрл хээнэ.
- 16 Бэрсн бэрц хаалһ секнэ,
нойн күүнд орх зөв өгнэ.
- 17 Марһа булалджах күн зүтклдэнд эс ортл,
цүүгэнд түрүлэд сурвр тэвснь зөвтэ.
- 18 Татсн жирв зүтклдэнэ эвинь олна,
күчтэ дөрлдэн эмтнэ төриг хаһлна.
- 19 Һундсн күн — өөрдж болшго шивэ,
цүүгэн болхла — үүднэ көндлн модн төдг.
- 20 Келсн үгин чинрэс күн ханна:
келэрн олснд цадхлң бээнэ.
- 21 Келнэ күчнэс жирһл болн үкл ирдг,
терүнлэ үүрлснь — чинринь эдлдг.
- 22 Гергэн олж авсн күн — зөөрэн олж авна,
Деед Эзнэ йөрэл авна.
- 23 Угаты күүнэ келснь эрһл болдг,
болв модьрун үг байн күүнэ хэрүд бөөдг.
- 24 Худлахар иньг болхар седжэх күүнэс
олн-эмтн сэ үздго,
болв йосн нөөжин хөөрлт ах-дүүһинэс бат.

- 19** ¹ Һәргтә болчкад, худлч күүнәс
цеврәр бәәдг угатя күн деер.
- ² Медрл уга болхла, күүнд тус уга,
шулун-шудрмг көл чигн хажиж ишкх.
- ³ Кемр күүг хаалһаснь һәргнь хажилһхлә,
тер күн Деед Эзиг гемшәнә.
- ⁴ Зөөртә болхла, нәәжнр икднә,
түрү зүдү бәәдл, нәәжнриг салһна.
- ⁵ Худл герч шоодврас гетлгдшго,
худлд бәргдсн күн әмд үлдшго.
- ⁶ Кесгнь баячудт зуһудна,
элвгәр белг өгдг күүнлә кен чигн үүрлнә.
- ⁷ Угатя күүнд ах-дүүнр чигн дурго,
теднәс даву – нәәжнрнь харһхар седхш:
ам аһһатл тедн уга болна.
- ⁸ Бийдән сә хәәжәх күн – уха көөлднә:
цецн болхларн, бийдән сә кех.
- ⁹ Худл герч шоодврас гетлгдшго,
худлд бәргдсн күн үкх.
- ¹⁰ Һәргтә күүнд байн бәәдл ирлцжәхш,
терүнәс даву – ялч нойниг һардшго.
- ¹¹ Цүхлта йовдлас чик бәәдл зогсах,
эндүг тәвж өгснд күүнә алдр нернь медгднә.
- ¹² Хаана цүхл – арслн аңгин оркрлһнла әдл,
хаана хәэрлт ноһан деерк чииглә әдл.
- ¹³ Муңхг көвүн – эцкин мууль,
керүлч гергн оран оңһрха мет.
- ¹⁴ Гер болн зөөр – эцкин үлдәсн зөөр,
ухата гергн – Деед Эзнә белг.
- ¹⁵ Хуурмгас нөөрмү һәрг ирнә,
хоома бәәдләс күн харһнна.
- ¹⁶ Бурхна заавр хадһлсн күн әмән хадһлна,
эврәннь бәәдлән әс хәләсн күн – үкнә.
- ¹⁷ Һуульһнчд өгсн юмн – Деед Эзнд өггджәнә,
тегәд Деед Эзн терүнд дүүрнгәр хәрүлх.
- ¹⁸ Баахн деернь көвүһән сурһ,
терүгән шоодад алчквзач.

- 19 Модьрун заңгта күн заслгдх,
терүнд тэвж өгэд бөөхлө — му болх.
- 20 Селвг сонс, сурһмж ав,
тегэд цаг ирвэс ухата болхич.
- 21 Күүнэ зүркн оln седвэртэ,
болв зуг Деед Эзнэ шиидвр күцнэ.
- 22 Күн итклэрн үнлгднэ,
угатя күн худлчас хээртэ.
- 23 Күн Деед Эзнэ ээмшгэр эмд —
терүг күцэсн күн санамр унтна,
терүг зовлң дэвршго.
- 24 Хуурмг күн һаран ааһд орулна,
зуг амндан күргтлэн цуцрх.
- 25 Ичрэн геесиг засглхла,
дамшлт уга эмтн серглң болх,
ухата күүг шоодхла, чини келсн селвг медх.
- 26 Эцкэн, экэн гертэсн көөсн көвүн —
ичр уга, му нертэ.
- 27 Көвүн минь! Сурһмж эс сонсхла,
ухата үг угаһар эндүрэд бөөхич.
- 28 Мектэ герч йосиг басна,
хоран күргсндэн хар саната күн байрлна.
- 29 Ичрэн геесн күн зарһас давшго,
муңхг күүнэ нурһн кезэ чигн цокулгддг.

20 ¹Чаһр дөөглнэ, искэсн эрк догшн.
Терүнэс ууһад көлврсн күүнд
төрүц ухан оршго.

- 2 Хаана һалзурлт — арслңгин оркrlһн,
терүгинь көндөхлэ, бийдэн му кехч.
- 3 Цүүгәнэс хол йовх күн тоомсрта,
муңхг күн цүүгэнд хээһэд орна.
- 4 Хуурмг күн киитн цагт һазр хаһлхш,
тиигхлэ тэрэ хадлһна цагт юм олж чадшго.
- 5 Күүнэ эрүн седвэр — гүн худгин усн мет,
болв ухатань терүг татад гүүнэс авч чадх.
- 6 Оln-эмтн эврәннь итклин тускар хээкрнэ,

- болв нээлх дүнгэ кү олж болхий?
- 7 Үннч күн чиктэн бөөнө,
терүнэ үйир кишгтэ.
- 8 Хан зарһ кехэр суухла,
терүнэ нүүрт хорта йовдл тээлгдх.
- 9 «Мини зүркнд буру уга,
би килнцэсн цеврлгдүв», – гиж кен келх?
- 10 Чиннүрдхлэрн меклсн күн,
кемжэлхлэрн меклсн күн –
Деед Эзнд тер жигшүртэ.
- 11 Баахн күн кергэрн медгднэ,
терүнэ седвэр цевр-цеерий, үнний?
- 12 Соңсхиг чигн, үзхиг чигн –
Деед Эзн үүдэсмн.
- 13 Унтхдан бичэ дурл – нууль нуухич,
нүдэн бичэ ань – цадхлн бөөхич.
- 14 «Йир му юмн!» – гиж хулдж авх күн келнэ,
зуг хооран харн хулдад авсан нер уга магтна.
- 15 Делкэд алтн бөөнө, өңгтэ чолун бөөнө,
болв медж келсн терүнэс үнтэ.
- 16 Талдан күүнэ төр халхар орлцсн күн бээсэн
бэрүлх,
күүнэ гергнэ төлө бас тиим бэрүллх кех.
- 17 Мекэр авсн өдмг эмтэхн,
болв хөөннь амн дотр элснд хүврх.
- 18 Ухалсн санан күүндхлэ орж ирдг:
дээлдхлэрн селвг соңс.
- 19 Хов зөөдг күн, нуувч чигн келж өгдг,
тегэд бурмха күүнлэ бичэ харһ.
- 20 Эцкэн, экэн харасн күүнэ герлнь
харңһу тагт унтрх.
- 21 Хамгин эклцд ховдглж буласн өвкин зөөр
хөөннь төрүц евэлтэ болшго.
- 22 «Хорта йовдл өшөһөн авх!» – гиж бичэ кел.
Деед Эзнд нээл, Тер чамаг аврх.
- 23 Чиннүрдхлэрн, эмтиг меклсн күн – Деед Эзнд
жигшүртэ,

- төв биш чиннүртэ болсн му.
 24 Деед Эзн күүнэ ишкдл заана.
 Күн болһн эврәннь хаалһан яһж медхмб?
 25 Бурхнд андһар, үгэн өгхин өмн сөөнөр ухал,
 хөөннь терүндэн һундрхад бөөвзөч.
 26 Цецн хан хар саната әмтиг сергәх,
 тедниг чаңһар засглх.
 27 Күүнә седвәр – Деед Эзнә шам,
 терүг Тер ивтрәһәд герлткнә.
 28 Хааг чик седкл болн үнн хадһлна,
 терүнә ширә иткмжәр батрна.
 29 Баһчуд чидләрн герлтнә,
 көгшдиг буурл үсн кеерүлнә.
 30 Шарх болн шав хар сананас цеврлнә,
 күүнә дотрк цокхла чикрнә.

- 21** ¹Хаана зүркн Деед Эзнә һарт
 урсхулин усн мет –
 сансн талан терүг эргүлх.
 2 Күн болһн эврәннь хаалһан чик гиж санна,
 болв Деед Эзн теднә зүрк сөрнә.
 3 Бәрц бәрснәс,
 үннәр болн чикәр бөөсн Деед Эзнд таасгдна.
 4 Деегүр хэләц болн караг зүркн
 хар саната әмтнд герллә әдл болж үзгднә,
 болв теднь килнц болжана.
 5 Килмж элвг бөөдлд күргх,
 үүмән-шууган түрү бөөдлд орулх.
 6 Худл-мекәр хоршасн зөөртә күн –
 киидән сахняд, үклүр адһна.
 7 Хар саната әмтнә хорнь тедниг алх:
 юнгад гихлә, тедн чик йовдл һарһхар седсн уга.
 8 Мекч күүнә хаалһнь хажихәд геедрәд йовна,
 үннч күүнә хаалһнь һо болна.
 9 Керүлч гергнлә хамдан ик, у герт бөөхин ормд,
 герин оран өнцгт бөөсн деер.
 10 Хар саната күн хорар буслна,

- хажудк эмтэн эрвлхш.
- 11 Ичрэн геесн күүг шоодхла — дамшлт уга эмтнд
ухан орх,
цецн күүг сурһхла — медрл немгдх.
- 12 Бурхн хар саната күүнэ гериг хэлэнэ,
тегэд теднэ күчинь авна, зовлң өгнэ.
- 13 Хээкрэд дөң суржах цагт чикэн бөглсн күн
эврэн негт оркрх, терүнд дөң болшго.
- 14 Нуувчар өгсн белг уур тээлдг,
дораһар өгсн авлһас һалзурсн күн тогтндг.
- 15 Үннч күн байрлтха гийһэд,
хорта күн ээтхэ гийһэд,
чик йовдл кегднэ.
- 16 Чик хаалһасн хажисн күн
харһу тамд тогтнх.
- 17 Бахан хантл нээрлхдэн дурта күн угарх,
чаһрт дурта болн
сээнэр бээхдэн дуртань байжшго.
- 18 Чик седклтэ күүг сулдххин төлэ,
терүг хар саната күүнэ ормд сольж авна.
үннч күүг сулдххин төлэ,
терүг худлч күүнэс сольж авна.
- 19 Айстан бурдг болн керүлч гергтэ бээсн дорхнь,
эжго һазрт һанцарн бээсн деер.
- 20 Цецн күүнэ ик үнтэ зөөрнь чилдго,
һэргтэ күн цугтаһинь һарһад чилэдг.
- 21 Чик болн нээлвртэ бээдл хээсн күн
жирһлэн чигн, үнниг чигн, тоомсран чигн олх.
- 22 Цецн күн баатрмудын балһс диилх,
теднэ итклин улынь күүлх.
- 23 Келэн татсн күн,
бийён зовлңгас харх.
- 24 Сөрсхр болн караг күн — ичрэн геесн күн,
тиим күн модьрун йовдлдан догшн.
- 25 Хуурмг күүнэ седвөрнь үкүд,
юңгад гихлэ, терүнэ һарнь көдлхэр седжэхш.
- 26 Өдр ирвэс тер седвэрэсн зовна,

- болв үннч күн болхла
 хармнл уга эд-тавран түгэнэ.
 27 Хар саната күүнэ бэрцнь —
 Бурхна өмн харһсн кишго йовдл,
 кемр тернь хорта седвэрэр кегдхлэ —
 терүнэс даву кишго йовдл.
 28 Худл герч зарһ деер келхлэрн үкх,
 үнн герч болсн күн диилх.
 29 Үннч биш күн ичр-хутр уга бөөдл харһна,
 болв үнн седклтэ күн эврэ хаалһарн йовна.
 30 Цецн ухан, тоолвр, селвг —
 цугтан Деед Эзнэ өмн юмн биш.
 31 Ноолдана өдрт эмтн мөрдөн белднэ,
 болв диилвр Деед Эзнэс ирнэ.

22 ¹Сэн нерн ик зөөрэс деер,
 өмтнэ күндллһн алтнас,
 цаһан мөңгнэс деер.

- 2 Байнь чигн, угатянь чигн зерглэд зогсх,
 юнгад гихлэ, Деед Эзн хойраһинь үүдэлэ.
 3 Ухата күн кемр зовлң үзхлэрн зулх,
 дамшлт уга өмтн хоодан йовад шалтанла харһх.
 4 Деед Эзнэс ээж тесвртэ бөөснд
 байн бөөдл, күндллһн болн жирһл ирдг.
 5 Худлчин хаалһд шөвг болн гөлм харһдг,
 эмэн хээрлжэхнь тиигэрэн одшго.
 6 Баһ наста көвүг чик хаалһднь орулхла,
 көгшрхлэрн чигн терүнэс хажышго.
 7 Байн күн угатяг хардна,
 өгцтэ күн өгийэлсн күүнэ ялч.
 8 Буру бөөдл харһжах күн зовлңган үзх,
 терүнэ уурин һалнь унтрх.
 9 Бөөсн хотасн угатя күүнлэ хувалцсн
 цаһан саната күн евэл авна.
 10 Ичр уга күүг көөхлэ, цүүгэн уурх,
 зүтклдэн болн керүл зогсх.
 11 Цевр седклтэ, сэн үгтэ күн

- хаанд өөрхн болх.
- 12 Деед Эзн үнниг харна,
хулдчин келсн үгиг Тер бурушана.
- 13 Хуурмг күн келнэ: «Һаза арслн бөөнө!
Гертэс һарм цацу би үкхв».
- 14 Күүнэ гергнэ келн — гүн урх,
Деед Эзнэ харасн күн терүнд унх.
- 15 Кемер баахн көвүн һэргтэ болхла,
һэргинь цокад һарһж болжана.
- 16 Негнь олзин төлө угатя күүг дажрад байжна,
наадкнь байнд бөөснөсн өгэд угарна.

Цеци әмтнә һучи цеци селвгүд

- 17 Чикән өг,
цецнә келсн үг сонс,
мини сурһмж ав:
- 18 Эн үгмүдиг зүркндән сәәнәр бәр,
кезә чигн тедн чини келнд ортха,
- 19 Деед Эзнд чи иткл ол,
тиигж би чамд эндр келжәнәв.
- 20 Би чамд таслсн һучн товчта үг бичв,
терүнд чи селвг болн медрл олхич.
- 21 Чамаг үнн үгмүд дастха гиһәд,
чамаг илгәсн ахлачнрт чик хәрү өгтхә гиһәд.
- 22 Угатя күүнә ядуһинь олзлад,
бичә терүг хоосрул,
түрү-зүдү күүг зарһд бичә һунда,
- 23 юңгад гихлә, Деед Эзн терүнә һундлинь тәәлх,
терүг меклсн күүнә әминь таслх.
- 24 Догшн күүнлә бичә үүрл,
уурта күүнлә бичә медрл,
- 25 эс гихлә терүнә хаалһар йовхич,
эврән бийдән гөлм татхич.
- 26 Күүнә төлө даавр бичә адһж ав,
күүнә ял даахар бичә сед.
- 27 Кемер өгдг юмн уга болхла,
чини дер-девскр чигн тедн булаж авх.

- 28 Өвкнрин һарһсн хуучн межэг бичэ көндө.
 29 Көдлмштэн дигтэ-тагта кү үзлчи?
 Теднчнь харчудт биш, болв хаанд көдлжэнэ.

- 23** ¹Һардачнрла хамдан хот эдлхэр
 ширэн ард суухларн,
 өмнчнь кен бөөхинь сээнэр хэлэ.
 2 Кемер хотд ховдг болхла, хотан тат.
 3 Хотын әмтәхнднь бичэ дурл,
 терчнь меклх юмн.
 4 Зөөр олхар дегд бичэ көөлд,
 кезэ зогсхан мед;
 5 зөөриг хэлэхэр седхлэ, агчмд уга болж одна:
 һәрдин живр бийдән урһасар,
 терчнь нисэд теңгрт йовж одмн.
 6 Үлү үздг хэләцтэ күүнлэ бичэ хот ид,
 хотин әмтәхнднь бичэ дурл;
 7 терүнә дотркнь – нуувч.
 «Ид, у», – гиж чамд келх,
 болв зүркнь чамд тусжахш;
 8 зальгсн хотан һарһхич,
 сән үгән киидән үрәхич.
 9 Һәргтэ күүнд бичэ юм кел –
 чини ухата үгиг тер наад бәрх.
 10 Өвкнрин һарһсн хуучн межэг бичэ көндө,
 өнчнә тәрәнд бичэ күчәр ор;
 11 теднд күчтә Харсач бәәнә,
 теднә күндиң Харсач даах.
 12 Зүркәрн сурһмж ав,
 медрлин үг сонс.
 13 Көвүһән сурһмж уга бичэ үлдә,
 ташмгдад авхла – үкшго:
 14 чи терүг цокхла,
 хөөннь үкләс татж авч чадхич.
 15 Көвүн минь, кемер чини зүркн ухата болхла,
 мини зүркнд чигн байрта болх.
 16 Кемер чи чикәр келхлэ,

- би байсхв.
- 17 Чини зүркн килнцтэ эмтнд бичэ үлү үзтхэ,
болв Деед Эзнэс кезэ чигн хортха,
18 юнгад гихлэ, күлэжэх цаг ирхлэ,
чини нээлвр хоцршго.
- 19 Көвүн минь, соңс, цецн бол,
чик хаалһд зүркэн өг.
- 20 Чаһрт авлгдад, махнд машуржах эмтнлэ
бичэ хамдан йов,
21 юнгад гихлэ, эркнч болн ховдг күн угарх,
хуурмг бөөдл чамаг салврха хувцар орах.
- 22 Һарһсн эцкэн соңс,
экэн көгшрхлэ, бичэ терүнд дурго бол.
- 23 Үнниг олж ав,
цецн бөөдл, сурһмж, тоолвр чигн бичэ ге.
- 24 Үннч күүнэ эцкнь жирһх,
цецн күүнэ эцк-эк байрта бөөх.
- 25 Чини эцкчнь, экчнь байрлтха,
чини эцк-эк жирһтхэ.
- 26 Көвүм! Зүркэн нанд тусха,
мини хаалһ хэлэ.
- 27 Юнгад гихлэ, аля күүкд күн гүн нүкнлэ эдл,
күүнэ гергн үүтхн худгла эдл.
- 28 Терчнь гетжэх тоначла эдл,
хорта йовдл икдүлнэ.
- 29 Кенэд эн яхлж зовж бөөхмб?
Кенэд эн цүүгэн, хундл болжахмб?
Зэрмснь көк балмг сөрв альдас авб?
Зэрмсиннь нүднь цээж одсмб?
- 30 Терчнь чаһрт шилтсн эмтнэ бөөдл,
тедн амтта чаһр оньдин хээлднэ.
- 31 Чаһр яһж улажахинь,
сав дотр яһж буслжахинь,
яһж амрар уугджахинь бичэ хэлэ,
32 хөөннь тер моһа мет зуух,
хорта моһа мет хатхх.
- 33 Тер цагт күүнэ гергчүдэр соньмсхла,

- толһад хажһр ухан орх,
 34 тегэд чи теңгсин тал дунд кевтсн мет,
 харулин орад кевтсн мет болхич.
 35 «Намаг цокла, – гиж келхич. –
 Тернь нанд төрүц юмн биш.
 Намаг гүвдлэ – би нам медсн угав,
 болв унтад серхлэрн,
 би хуучарн эрkdэд бөөхв».

- 24** ¹Хар саната эмтнд бичэ үлү үз,
 теднэ негнь бичэ бол,
 2 юңгад гихлэ, теднэ уханд
 зуг догшн седвэр орна,
 келэрн негнднь зовлң өгхэр бээнэ.
 3 Ухаһар гер тосхгдна,
 тоолврар тер батрна,
 4 үнтэ болн седкл туссн тоотар
 бөөриг медрл дүүргх.
 5 Цецн күн чидлтэ,
 медрлтэ күн күчтэ болдг.
 6 Ноолданд орхларн, селвг соңс:
 селвгчнр оln болхла – чи диилхич.
 7 Һэрг мергн уха медшго,
 балһсна эмтн хурдг ормд
 аман чигн аңһаж чадшго.
 8 Хорта йовдл һарһхар седсн күүнд
 му ухата гиж нер өгх.
 9 Һэргин седвэр – килнц,
 ичрэн геесн күн эмтнд жигшүртэ.
 10 Кеmr чи зовлнта өдрт гейүрхлэ,
 чидлэрн түржөнөч.
 11 Алхар авч йовх эмтиг харс!
 Йосн бишэр үктхэ гисн эмтиг татж авч чадхвчи?
 12 «Бидн терүнэ тускар медсн угалм!» –
 гиж чи келхич.
 Болв Бурхн теднэ зүрк сөржэхинь меддгови?
 Чини жирһлин харул цугинь меднэ –

- күн болһиг Тер күцэсн ачин кирцәһәр ачлх.
- 13 Көвүн минь, бал ид, энчнь сән,
чини хоолд зөөгин гер әмтәхн болх.
- 14 Тедү мет цецн уха медлһн чини седклд тусх.
Кемр терүг олж авсн болхла,
тиигхлә, чини иргч болн нөөлвр геедршго.
- 15 Хар саната күн,
үннч күүнә герин һаза бичә гет,
терүнә бөөринь бичә хамхл:
- 16 үннч күн дола дөкж унад – босх,
хар санатань бүдрхләрн – зовлһгла харһх!
- 17 Чини дөөсн унхла, бичә байрл,
терүг бүдрхлә, бичә чини зүркн байрлтха,
18 эс гихлә, Деед Эзн үзх, тернь Терүнд таасгдшго.
Тегәд ууран чини дөөснәс хажугшан заагрулх.
- 19 Хорта әмтнд бичә уурл,
хар саната әмтнд бичә үлү үз,
20 юңгад гихлә, хорта бөөдлд иргч уга,
хар саната әмтнә герлнь унтрх.
- 21 Көвүн минь, Деед Эзнәс ә, хаанас ә,
урвачнрас холд йов,
22 юңгад гихлә, теднәс зовлң генткн ирнә:
ямаран му юм үзүлхинь эврән медшгоч.

Цецн әмтнә цецн селөгүдин хураңһу

- 23 Цецн әмтнә талдан үгнь эн:
чирә хәләсн зарһ – сән биш.
- 24 Хар саната күүнд зөв өгчәхнь –
келн-әмтнә харалла харһх,
отгин әмтнәс көөгдх.
- 25 Болв бурута кү засгһснь байрлх, күцлтә болх.
- 26 Чик хәрү – аминь үмсснлә әдл.
- 27 Түрүләд хаша дотркн яс,
тәрәнә һазран әвтнь орул,
дарунь эврә герән бәр.
- 28 Киидән таньлан бурушаж герчнь бичә бол –
чини келнәс худл бичә һартха.

- 29 Таньлин тускар бичэ герчл.
«Нанд кесинь терүнд би хэрү үзүлсүв!» –
 гиж бичэ кел.
- 30 Нег дэжж би хуурмг күүнэ тэрэнэ хажуһар йовув,
тоолвр уга эзнэ урһжах үзмин хажуһар йовув.
- 31 Би тенд иим юм үзүв: эргндкиг бүтэдг бура
 урһж,
хорта өвсэр тэрэнь дүүрч,
чолун хашань нурад унж.
- 32 Би хэлэхэд, ухалжаһад,
үзэд, сурһмж медсм эн:
- 33 невчк унтжахла, үрглжэхлэ,
элкэн теврэд бас суухла –
- 34 түрү бээдл чам тал елдн күн кевтэ ирх,
түрлһн хулхач кевтэ генткн ирх.

Хизкийн хаана цуглуулси Соломона цецн селвгүд

- 25** ¹Соломона талдан цецн селвгүд.
 Тернь Иудейин хан
Хизкийн әмтәр цуглуулгдж.
- 2 Нуувчиг үүдәсн Бурхн туурмжта,
нуувчиг медсн Хан туурмжта.
- 3 Теңгрин өндриг, һазрин гүүниг болн
хаана ухаг медж болшго.
- 4 Цаһан мөнгнәс хутхгдсн керг уга тоотыг
 авад хайхла,
урч ааһ кеһэд һарһх.
- 5 Хаана хажудк хар саната күүг уга кехлә,
чик йосар ширәнә батрх.
- 6 Хаана өмн бичә бардмнад бә,
бийәсн деегшән ямта улсин нүүрт
 бичә деегүр бээдл һарһ.
- 7 Сәәчүдин нүүрт чамаг бассн дорхнь,
«Деегшән һар», – гиж келснь деер болх.
Нүдәрн үзсән,
- 8 зарһинь келһхәр бичә адһ.
Эс гихлә, өөрхн әмтнчнь чамаг ичәхлә,

- хөөннь ямаран болх?
- 9 Өөрхн күүнлэ эврэ кергэр зарһд ор,
күүнэ нуувчиг бичэ тара.
- 10 Керм келхлэг – чамд му нер зүүлһх,
тегэд чамаг хутахнь маһд уга.
- 11 Цаглань келсн үг –
цаһан мөңгн сиилвр деер бөөх алтн альмн.
- 12 Цецн күүнэ кесн бурушалһн
алтн чимкүр, улан мөңгн кегдл мет.
- 13 Эзндөн нээлвртөһөр кергөн күцэдг күн
төрө хадлһна гүргүд
цасна киит орулсна эдл болна,
эврэ нойнд чидл орулна.
- 14 Үүлн хурна, салькн көдлнэ,
болв хур мел орхш.
Тедү мет хоосар белг өгнөв гиж келсн күүнлэ
эдл болжана.
- 15 Удан тесвр һардачиг чигн иткүлх,
жөөлн келн ясиг чигн күүлх.
- 16 Бал олж авхларн – цадтлан ид,
болв бөөлжтлэн бичэ ховдгл;
17 нэж талан дегд дару-дарунь бичэ одад бэ,
эс гихлэ чамас тер цуцрх.
- 18 Өөрхн күүнэ худл герчнь –
бүдүн модн, селм, хурц сумн мет тиим.
- 19 Хамхрсн шүднэс, доһлң көлэс тус уга,
тедү мет зовлңта өдрлэ нээлвр уга күүнэс тус уга.
- 20 Киитн өдрт хувц таслж тээлсн мет,
шав деер давс цацсн мет –
тиигж күүнд зовлңта цагтнь
байрта ду дуулсна эдл болжана.
- 21 Керм чини хортн өлсжэхлэ – өдмг өг,
керм ундасжахла – ус уулһ:
22 тиигж чи терүнэ толһа деер
шатжах нүүрс хуражанач,
чамаг болхла, Деед Эзн ачлх.
- 23 Ар үзгин салькн нигт хур авч ирнэ,

- ховч күүнэ келнэс му хэлэц харна.
 24 Керүлч гергнлэ хамдан ик, у герт бөөхин ормд,
 герин оран өнцгт бөөсн деер.
 25 Ундасад зовсн күүнд киитн усн тааста,
 тедү мет холас ирсн сэн зэнг тааста.
 26 Хар саната күүнэ өмн чичржэх үннч күн
 бузрдсн худгла, киртэ булгла эдл.
 27 Балыг ховдглад идхлэ му,
 эс гихлэ буульмж күлэсн бас му.
 28 Бийән бәрж чаддго күн,
 хаша уга хамхрсн балһсна бөөдлтэ.

- 26** ¹Зунын дунд орсн цасн мет,
 хадлһна цагт орсн хур мет,
 һэргтэ күүнд туурмж хальдшго.
 2 Шовун нисэд давх, харада нисэд йовх,
 тедү мет киидән тэвсн харал хажуһар давх.
 3 Ташмг – мөрнд, хазар – элжгнд,
 тегэд һэргин нуһн бураһар шавдгдх.
 4 Һэргтэ күүнлэ эдл болшгон төлөд,
 терүнд һэргтәһәр хэрү бичэ өг.
 5 Һэргтэ күн бийән цецнд тоолдгоһар,
 келснднь терүнд бас һэргтәһәр хэрү өг.
 6 Эврәннь кергән һэргтэ күүнд даалһснь
 бийән барх, дөкэд зовлнд даргдх.
 7 Доһлң күүнэ көлнь коочиснлэ эдләр,
 тедү мет һэргин амнд үлгүр тус уга.
 8 Һэргтэ күүг туурулснь –
 сумиг саадгт бооснла эдл болдг.
 9 Согту күн хатханчгта мод бәрсн,
 һэргтэ күн үлгүрлж келхәр седсн эдл болдг.
 10 Һэргтэ күүг, эс гихлэ кениг болвчн
 нөөмөдлж авснь –
 цугтаһинь даранднь саадгар хаһад
 шавтажах күүнлэ эдл.
 11 Ноха эврәннь һульһсн һазрт хэрү ирдг мет,
 тиигж һэргтэ күн бас һэргтэ йовдлан давтна.

- 12 Бийэн цецнд тоолжах күүг үзлт?
Мунхг күүнэ туснь нам ик болдг.
- 13 «Хаалһ деер арслң бөөнө!
Аң уульнцар гүүж йовна!» – гиж хуурмг
күн келнө.
- 14 Түнгдэсн унжжах үүдн мет,
тиигж хуурмг күн кевтртән көндрнө.
- 15 Хуурмг күн харан ааһд орулна,
зуг амндан күргтлән цуцрх.
- 16 Хуурмг күн бийән
ухата үг келжэх долан күүнэс деер
цецнд тоолна.
- 17 Күүнэ зүткэнд йирдән орхла,
нохан чикнэс татснла эдл.
- 18-19 Өөрхн күүһән меклснь, дэкэд
«Би наадлв!» – гиж келснь
шачах сум хаяд, үкл илгәһэд,
адржах күүнлө эдл.
- 20 Түлән чилхлө – һал унтрдг,
ховч уга болхла – цүүгән чилдг.
- 21 Цогас халун һардг,
түләнэс һал һардг.
Тиигэд ховчин үгэс – өшәрклһс һардг.
- 22 Ховчин келн өмтәхн хотла эдл,
күүнэ дотр – гүүнднь орна.
- 23 Хорта седвэрән бултулад келжэх сән үг –
шавр савиг ширдсн мөңгн ширлө эдл.
- 24 Хар саната күүнэ келн зуһу,
седклдән му йовдл тер бәржәнө.
- 25 Дунь жөөлн болв чигн бичө итк,
терүнө зүркнд йир олн хорта зура бөөнө.
- 26 Тер дурго бөөдлән мекәр бултулжана,
болв хар саната күүнэ хорнь цуг өмтнд медгдх.
- 27 Күүнд харшлад малтсн нүкндән эврән ундг,
тер күүнд харшлад түлксн чолун дор эврән ордг.
- 28 Худлч му келжэх күүндән дурго,
зуһуч келәрн терүг зовлңгд орулх.

- 27** ¹ Маңһдурк өдрэрн бичэ бардмн,
ю авч ирхинь чи меджәхшич.
- ² Эврән бийән биш, талдан күн буульг,
чини биш, талдан күүнә келн буульг.
- ³ Чолун күнд, элсн гиигн биш,
болв һәргин һарһдг ааль хойраһаснь күнд.
- ⁴ Цухл догшн, ур аврлт уга,
болв үлү үзлһнд кен эс авлгдхмб?
- ⁵ Илднь келсн күн
тагчг бәәсн иньгәс деер.
- ⁶ Дурта күн цевр седкләсн өвдкәнә,
хар саната күн зуһудад үмснә.
- ⁷ Цадхлң күн зөөгин гер ишкәд үрәх,
өлсжәх күүнд һашун юмн әмтәхн болх.
- ⁸ Төрсн һазран үлдәсн күн,
үүрәсн нисж һарсн шовунла әдл.
- ⁹ Сәәхн үнртә тосн болн күжин үнр
зүркнд байр үүдәнә,
тедү мет седкләсн өгсн иньгин селвг сән.
- ¹⁰ Бийиннь иньгүдән чигн,
эцкиннь иньгүдиг чигн бичә март;
зовлң үзгдхлә – төрлмүд талан бичә од:
холд бәәх ахас, хоша бәәх әмтн деер.
- ¹¹ Көвүн минь, ухата бол, зүрким байрлул,
тегәд би деерлксн әмтнд хәрүһинь өгч чадхв.
- ¹² Ухата күн кемер зовлң үзхләрн зулх,
дамшлт уга әмтн һоодан йовад шалтанла харһх.
- ¹³ Талдан күүнә төр бийдән авснь –
хувцан бәрүлх,
күүнә гергнә төлә бас тиим юм бәрүллһн кегдх.
- ¹⁴ Өрүн өрләһәс авн хоша бәәх күүг
хәәкрәд йөрәсн – харал тәвснлә әдл.
- ¹⁵ Керүлч гергн бората өдрт орсн хурла әдл.
- ¹⁶ Терүг хөрсн – сальк бәрснлә әдл,
эс гихлә, альхндан тос атхснла әдл.
- ¹⁷ Төмр төмрәр хурцгддг,
күн – талдан әмтәр.

- 18 Темснэ мод асрсн күн — терүнэ темс иддг,
бийиннь ахлачан хэлэсн күн ачлврта болдг.
- 19 Уснд чирэ үзгдснлэ эдлэр,
тедү мет күн онгдан күүг эврәннь зүркэрн медх.
- 20 үклин һазр хандго,
түүшн күүнэ нүдн хандго.
- 21 Цаһан мөңгиг болн алтыг һалар цеврлнэ,
тиигж күүнэ нерн цеврлгднэ.
- 22 Кемр һэргиг буудяла хамдан савд нүдв чигн,
терүнэс һэргинь һарһж болшго.
- 23 Эврәннь хөөдин тооһинь мед,
хош малдан килмжэн өг;
- 24 юңгад гихлэ, ямаран чигн көрң мөңк биш,
хаана бэржэсн йосн хөөт үйнрт зэрмдэн өггдго.
- 25 Болв өвсн хумхархла, шин ноһан урһна,
уулын белд урһсн өвсн хадгдва;
- 26 хөөнэс чамд хувцн авгдх,
яман мал һазрин ялд өггдх,
- 27 ямана үсн икэр өггдх,
тернь чамд болн чини өрк-бүлд хот болх,
чини зарцнр цадхлң бөөх.

- 28** ¹Ардаснь эс көөлдв чигн хар саната күн
зулад гүүнэ,
үннч күн болхла, арслң мет таг-яг.
- 2 Орн-нутгт үүмэн болхла — залачнр олн,
зуг ухата, медрлтэ залачла нутг батрх.
- 3 Ёуульһнчнриг шахчах бас тиим ёуульһнч күн —
тэрсн тэрэг таслжах ик хурта эдл.
- 4 Бурһна зака мартсн күн —
хар саната өмт ёуульжана,
закаһар бөөсн күн теднлэ ноолдна.
- 5 Хар саната өмтн чик үннэ неквр меджэхш,
зуг Деед Эзиг хөөжэснь терүг күццднэ медх.
- 6 Хар мөртэ баяч дорхнь
цеврэр бөөдг угатя күн деер.
- 7 Тоолврта көвүн Бурһна закаһар бөөнэ,

- седвэр уга күүнлэ үүрдгнь эцкэн ичэнэ.
- 8 Байжхар седжэх арсмч
эврэ мөнгөн талдан күүнд өгйөһөр өгхлэрн,
өгснөсн үлүһөр сурна.
Үнндэн болхла, тер угатя өр-өвчин төлө
цуглуулжана.
- 9 Бурхна закана үгмүдиг
сонсхар седжэдго күүнэ
зальврлһн чигн жигшүртэ.
- 10 Чик седклтэ күүг
хорта хаалһдан мекләд орулжахань –
бийиннь гөлмдэн бэргдх,
цеврэр бөөдг күүнд сэн хөв күртх.
- 11 Баяч бийән цецн күүнд тоолна,
зуг угатя серлтэ күн терүг һэртгәһинь меднэ.
- 12 Үннч әмтн байрлна – эргндк жирһнэ;
хар санатань йос һардад өөдлхлэ, оln улс зовна.
- 13 Бийиннь килнц бултулхла – сән юм бичә күлэ;
килнцән медәд бурушахла – хээрлтд күрхч.
- 14 Деед Эзнәс әәснь кезә чигн кишгтә,
догшн седклтэ күн гүрмлэ харһна.
- 15 Угатя әмтнә муңхг һардач –
күркржәх арслңгин, иигәрән-тиигәрән гүүжәх
аюһин бөөдлтә болдг.
- 16 Һардач йир муңхг болхла,
цуглулдг алвнь икднә;
зуг олз әс хәәсн күүнә наснь ут болх.
- 17 Цус асхад, ноолдхар седдг күн –
үктлән тенж йовг,
амрлт бичә үзтхә.
- 18 Хорта йовдл һарһдго күн үкшго,
хажисн хаалһар йовдгнь генткн үкх.
- 19 Һазр әд-бод кесн күн цадхлң болх,
киидән цаган үрәснь угарх.
- 20 Нәәлвртә күн оln евәлтә,
байжхар адһжах күн засгла харһлго бәәшго.
- 21 Чирә хәләсн зарһч сән биш:

- тиим күн зүсм өдмгэс көлтө килнц харх.
- 22 Ховдг күн байжхар адһна,
зуг терүгән дахлдн угархан меджэхш.
- 23 Зуһудад келсн үгд биш,
тегэд керлдснд чамд ханлтан өргх.
- 24 «Килнц биш», – гиһэд эцкэсн,
экэсн булалдсн күн
тонулчла негн болжана.
- 25 Олзд дурта күн цүүгә татна,
Деед Эзнд иткдгнь сән керг күцөнө.
- 26 Зуг бийдән нөөлснь – һәргтө,
Цецн Ухана хаалһар йовснь әәмшгэс харсгдх.
- 27 Бәәснәсн угатя күүнлә хувалцснь –
дуту уга бәәнә,
нүдән аняд, эс медсн болснь
килнцән икдүлжәнә.
- 28 Хар саната әмтн өөдлхлә – теднәс оln бултна,
тедниг күчән геехлә,
чик седклтә әмтн өснә.

29 ¹ Шоодвр сонсад уурлсн күн
генткн алгдх, дәкж әмдршго.

- ² Үннч әмтн чидлтә болхла, келн улс байрлна;
хар саната әмтн йос һардхла, оln улс зовна.
- ³ Цецн Уханд дуртань эцкән байрлулна,
аля әмтнлә үүрдгнь олсан тарана.
- ⁴ Хаана чик зарһ орн-нутгиг батрулна,
авлһ терүг хамхлна.
- ⁵ Өөрхн күүндән зуһудснь –
көл дорнь гөлм татжана.
- ⁶ Килнц – хар саната күүнә бәрән,
кемр үннч күн килнц эс һарххла,
тер икәр байрлх.
- ⁷ Үннч күн угатя күүнә түрүг меднә,
хар саната күн медхәр седхш.
- ⁸ Ичр уга әмтн балһс хутхна,
ухата әмтн цүхл тогтнулх.

- 9 Кемр ухата күн муңхгла зарһцхла,
үүмән болн инәдн зогсшго.
- 10 Алачнр цевр күүнд дурго,
үннч күүг алхар седцхәнә.
- 11 Муңхг күн цухлд дурлна,
ухата күн терүг унтраһна.
- 12 Кемр толһач худл соңсдг болхла,
терүнә сөөвнүгүд чигн худлчнр.
- 13 Угаты болн даждг эмтиг негдүлдгнә –
хойраднә Деед Эзнә өгчәх жирһл.
- 14 Кемр хан угаты әмтнә зарһ чикәр кехлә,
терүнә ширәнә мөнкинд хольвршго.
- 15 Цокад, шоодад бәәхлә – ухан ордг,
һазалсн үрн әкдән му нер өгнә.
- 16 Чик санан уга әмтн күчтә болхла –
килнцнә күчтә,
болв үннч әмтн теднә дорацлһ үзх.
- 17 Көвүһән сурһ – терүнә төлә таварн бәәхич,
тер чини байр болх.
- 18 Медлгчин үзгдл уга болхла –
олн-әмтн дурндан бәәнә,
зуг Бурхна Закаһар бәәдг күн кишгтә.
- 19 Мухла күүг үгин иләр иткүлж болдго,
медв чигн терүгән келшго.
- 20 Шулуһ келдг кү үзлч?
Муңхг күүнә туснә нам ик болдг.
- 21 Кемр мухлаг бичкнәсн эрклүлхлә,
цаарандан сән юмн үзгдшго.
- 22 Ноолдач күн цүүгә татна,
уурта күн хорта йовдл икдүлнә.
- 23 Деер санатань басгдх,
тогтун күн күндтә болх.
- 24 Хулхачла үүрлсн күн – эврән бийдән хортн:
хулхачиг харажахиг соңссн бийнә тагчг бәәнә.
- 25 Татата гөлм – әмтнә өмнк әәмшг,
зуг Деед Эзнд нәәлснә харж хадһлгдх.
- 26 Кесгнә толһачин хәәртд орхар хәәнә,

зуг күүнэ зарһчнь Деед Эзн.

- 27 Үннч күн худлчһрас жигшнэ,
чик санан уга эмтнд үннч күн жигшүртэ.

Агурана таслсн товчта үгмүд

30 ¹Иакин көвүн Агурана бахмжта үгмүд.
Эн залу Итиэлд, Итиэлд болн Ухалд иигж
келсмн:

- 2 – Цуг эмтнэс би хамгин муңхгнъв,
нанд күүнэ тоолвр уга.
- 3 Би цецн ухана медрл авч чадсн угав,
Бурхна тускар юм медхшв.
- 4 Теңгр деер кен күрэд буув?
Кен салькиг альхндан атхв?
Кен усиг хувцндан орав?
Назрин межэ кен тогтав?
Терүнэ нернь кемб? Тер көвүн үрнэ нерн кемб?
Чи йирдэн меддг болхич?
- 5 Бурхна үгмүд цевр:
Терүнд өөрдсн күн болһна халхцнь
Тер болжана.
- 6 Терүнэ келсн үг болһнд бичэ юм нем,
эс гихлэ, чамаг илдкхлэ – худлч болхич.
- 7 Хойрхн юмна тускар Таниг, Деед Эзн,
суржанав,
намаг эмд деерм бичэ уга ги:
- 8 Хоосн болн худл үг нанас холжул,
нанд угарх юм чигн, байжх юм чигн бичэ өг,
мини хүв өдмгиг кемжэлэд өг:
- 9 дегд цадхларн цөкрэд:
«Эн кемб – Деед Эзний?» – гиж
би келдгоһар, эс гихлэ угархларн мини Бурхна
нер һутаһад хулха кедгоһар.
- 10 Эзнэ нүүрт зарциннь тускар бичэ му кел,
эс гихлэ чамд терүнэ седвэр тусх,
чи гемшөгдхич.

Таслсн товчта үгмүдин бас нег хурацһу

- 11 Эцкән, экән харадг әмтн бас бәәнә;
 12 бийән сәәнд тоолдг әмтн бәәнә,
 зуг үнндән эврәннь килнцин кирәс
 тедн цеврлгдж чадшго;
 13 караг, деегүр хәләцтә әмтн бәәнә,
 14 угатя әмтн хоорнд дажрад,
 өнчн-өвүһин әминь таслхар седдгнь бәәнә;
 теднә шүднь – үлд мет,
 теднә өргнь – хасвчин балг мет.
 15 Шигдәч хойр күүктә: мел «ас, ас!» – гицхәдг.
 Һурвн юмн төрүц ханшго,
 бас дөрвдгчнь: «Болх!» – гиж келшго:
 16 үклин һазр, үр-сад һарһдго гесн,
 усар ивтрж хандго һазр,
 «Болх!» – гиж төрүц келдго түүмрин һал.
 17 Кемр эцкән наад бәрдг болхла,
 экән тевчдго болхла – терүнә нүдиг
 керә тиньгр һазрт чонкх,
 хар шовун терүг тасчад идх.
 18 Һурвн юмн намаг өврәнә,
 дөрвдгчинь чигн би медж чадсн угав:
 19 Һәрдин хаалһ теңгрт,
 моһан хаалһ уулын хадт,
 кермин хаалһ теңгс дунд,
 залу күүнә хаалһ гижгтә күүкн тал һардг.
 20 Аля күүкд күүнә хаалһ иим:
 идәд, урлан арчад келх:
 «Би му юм һарһсн угав».
 21 Һурвн юмнас һазр чичрнә,
 болв дөрвдгчинь чигн дааж чаджахш:
 22 хан болсн мухлаг,
 цадтлан иддг һәргиг,
 23 мордсн ичр уга гергиг,
 нойна хатна орм эзлсн мухла күүкд күүг.
 24 Һазр деер дөрвн бичклдәс бәәнә,

- болв тедн ухатаһас ухата:
 25 зунын дуусн хотан хурадг
 эрә торсн бөөдлтә бийнь – әмтә шорһлжс;
 26 хад дунд бөөрән бәрдг
 күчн тату уулын хулһнс;
 27 царцахаст хан уга,
 болв тедн нег зергләһәр йовна;
 28 кәлдән тордг гүрвлдә
 хаана хашад чигн орна.
 29 Ёурвланнь цогц сәәхн урһцта,
 дөрвдгчнь болхла – бат ишкдлтә:
 30 ангуд дунд баатр арслн,
 тер кениг чигн өмнәһәрн һарһшго;
 31 эр така-дахулгч, эр яман болн
 цергин кәтләч хан болжана.
 32 Кемр эргүһәр бийән давулж буульсн болхла,
 кемр хар саната юм һарһхар седжәхлә,
 альхарн аман ха.
 33 Әс гиж үс бүлхлә – тосн һардг,
 тегәд хамрар цокхла – цусн һардг,
 тиигж ууртан хордхла – өшән ирдг.

Лемуил хаана таслсн товчта үгмүд

- 31** ¹ Лемуил хаана хадһлсн экин сурһсн
 сурһмжнь эн:
 2 Көвүн минь, чамд ю келхмб?
 Геснәсн һарһсн көвүн минь, юн болжана?
 Мини Бурхнд зальврад авсн көвүн минь,
 юн болжана?
 3 Күчн-чидлән гергчүдт бичә үрә,
 хаадудыг хоосрулдг теднд
 бийиннь хаалһан бичә медүл.
 4 Хаадуд биш, Лемуил,
 чаһр уухнь хаадуд биш.
 Тедү мет сәәчүд уух әрк бийдән хәәшго;
 5 дегд әркдхләрн – закас мартцхах,
 хүв тату улсин зөвинь харшшго.

- 6 Үрэд үкжэх күүнд эрк өгтн,
седклэРН нашуджах күүнд чаҺр өгтн:
7 уухларн — бийиннь түрү бээдл мартх,
зовлңгин тускар ухалшго.
8 Бийән харсж чадшго күүнә ормд кел,
чидл уга күүнә зөв харс.
9 Чик йовдл харсад кел,
угатя болн хөв уга күүнә зөв харс.

Эрүн седклтә гергий буульһн

- 10 Эрүн седклтә герг яҺж олж авхмб?
Терчнь хамгин ке чолунас үнтә,
11 залуһин зүркн терүг иткжәнә,
тиим гергнлә тер түршго,
12 насн туршарт тиим гергн залудан туста болх,
хорта юм һарһшго.
13 Терүнә һарнь кәдлмш хәэх:
ноос көндәв чигн, олс бәрв чигн.
14 Тиим гергн хулд кедг керм мет —
хот-хоолан холас хәәнә.
15 Өрк-бүлдән хотинь белдхәр,
зарциртан даалһвр өгхәр
һарн һартл тер сернә.
16 Тәрәнә һазр шүүһәд хулдж авна,
үзмин мод тәрнә. Көлсәрн мөңг олна.
17 Цогц-махмуднь күдр-бадр,
һарнь чидлтә.
18 Керг сәәнәр күцхлә,
сөөд чигн терүнә герлнь унтрхш.
19 Һарарн утц ээрнә,
хурһарн иигән тәвхш.
20 Һуульһнч күүнд альхнаһн өгнә,
кишгән гееснднь дөң болна.
21 Терүнә өрк-бүлнь цаснас әәшго —
тедн цугтан хойр давхр үнтә улан эдәр оралһата.
22 Бийдән чигн тер хувц уйна,
олһн эдәр болн үнтә шеемг эдәр уйһн хувцта.

- 23 Олна нүүрт терүнэ залуг меднэ,
эврэннь назра улсин медэтнр дунд тер сууна.
- 24 Тиим күүкд күн хулдхар хувцна эд кенэ,
кувцнрт бүс уйна.
- 25 Тер күчтэ, күндтэ күн,
иржэх өдрт байрлна,
- 26 тер гергнэ келнднь цецн үгмүд,
тер сэн сурһмж өгнэ,
- 27 гер дотрк төр яһж хаһлгджахиг хэлэнэ,
киидэн өдмг иджэхмн уга.
- 28 Үрдүднь терүг байртаһар буульна,
залунь таасад магтна:
- 29 «Эрүн седклтэ болх дүңгэ оln гергчүд билэ,
зуг чи цугтаһаснь деерч!»
- 30 Ке бөөдл меклнэ, сээхн бөөдл юмб?
Зуг Деед Эзнэс ээсн гергнд магтал өрггднэ.
- 31 Терүг кесн күцэмжэрнь үнлтн,
олна нүүрт терүнэ кергинь буультн!